

croix-rouge française

Deutsches
Rotes
Kreuz

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN

U HƯỚNG DẪN

TRUYỀN THÔNG THAY ĐỔI HÀNH VI VỆ SINH CÁ NHÂN VÀ MÔI TRƯỜNG CÓ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM (CHAST)

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN

U HƯỚNG DẪN

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN *Dành cho giáo viên*

TRUYỀN THÔNG THAY ĐỔI HÀNH VI VỆ SINH CÁ NHÂN VÀ MÔI TRƯỜNG

**Có sự tham gia của Trẻ em
(CHAST)**

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU	1
1. GIỚI THIỆU VỀ TÀI LIỆU	2
1.1 Giới thiệu phương pháp	2
1.2 Kết cấu của tài liệu	3
1.3 Bố cục bài giảng	4
2. HƯỚNG DẪN GIÁO VIÊN	5
2.1 Chuẩn bị công cụ	5
2.2 Xây dựng kỹ năng trình bày cho trẻ	6
2.3 Hướng dẫn đóng kịch tiểu phẩm	6
2.4 Hướng dẫn làm việc theo nhóm	7
3. TRÌNH TỰ THỰC HIỆN	8
BƯỚC 1: Giới thiệu	9
BƯỚC 2: Xác định vấn đề	13
BƯỚC 3: Phân tích vấn đề	17
BƯỚC 4: Thực hiện hành vi vệ sinh	26
BƯỚC 5: Lập kế hoạch thực hiện	37
BƯỚC 6: Giám sát sự thay đổi	43
PHẦN PHỤ LỤC	50
Phụ lục 1: Kịch bản	50
Phụ lục 2: Bệnh liên quan đến nước và vệ sinh	60
Phụ lục 3: Tranh tô màu	75
Phụ lục 4: Tranh con rấn và cái thang	84

LỜI MỞ ĐẦU

Vận động người dân sử dụng nước sạch, giữ gìn vệ sinh môi trường và thực hiện hành vi vệ sinh cá nhân là một trong những trọng tâm của các chương trình, dự án của Hội Chữ Thập Đỏ Việt Nam và tổ chức ChildFund tại Việt Nam. Từ năm 2005, tổ chức ChildFund tại Việt Nam đã áp dụng thành công phương pháp thay đổi hành vi vệ sinh từng bước có sự tham gia của cộng đồng (được gọi tắt là PHAST) trong hợp phần truyền thông nâng cao nhận thức cho các dự án “ Cải thiện điều kiện cấp nước và vệ sinh môi trường” triển khai tại 23 xã ở Hòa Bình và Bắc Kạn, qua đó góp phần làm thay đổi các hành vi vệ sinh trong cộng đồng. Từ năm 2008, với sự hỗ trợ của các tổ chức Hội Chữ Thập Đỏ Pháp, Hội Chữ Thập Đỏ Đức và Hội Chữ Thập Đỏ Hà Lan, Hội Chữ Thập Đỏ Việt Nam đã chỉnh sửa PHAST cho phù hợp với việc sử dụng tại các vùng cao, vùng có đồng bào dân tộc thiểu số. Cho tới nay, cách tiếp cận này đã được Hội Chữ Thập Đỏ Việt Nam triển khai ở một số địa phương như Bắc Kạn, Cao Bằng, Lạng Sơn, Bắc Giang, Bắc Ninh và đã cho những kết quả đáng khích lệ trong cải thiện điều kiện vệ sinh cho người dân tại cộng đồng. Tiếp nối thành công của hoạt động truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cho người lớn này, Hội Chữ Thập Đỏ Việt Nam và tổ chức ChildFund tại Việt Nam đã quyết định tiếp tục triển khai nghiên cứu và áp dụng phương pháp truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường - có sự tham gia của trẻ em (được gọi tắt là CHAST) trong trường tiểu học.

Tài liệu CHAST là thành quả của sự hợp tác giữa tổ chức ChildFund tại Việt Nam với Hội Chữ Thập Đỏ Pháp, Hội Chữ Thập Đỏ Đức và Hội Chữ Thập Đỏ Việt Nam. Với sự tài trợ kinh phí bởi tổ chức ChildFund tại Việt Nam, Hội Chữ Thập Đỏ Đức và Ủy Ban Châu Âu thông qua Hội Chữ Thập Đỏ Pháp, cả 4 tổ chức đã đóng góp và chia sẻ nhiều ý kiến quý báu trong quá trình xây dựng, thử nghiệm và hoàn thiện tài liệu này.

Chúng tôi đánh giá cao năng lực chuyên môn của Trung tâm Nghiên cứu Sức khỏe Gia đình và Phát triển Cộng đồng (CEFACOM) với vai trò chủ đạo về mặt kỹ thuật trong việc biên soạn tài liệu này. Tất cả các tranh vẽ trong bộ tài liệu được vẽ bởi họa sĩ Trần Văn Tuấn.

Chúng tôi hy vọng rằng tài liệu hướng dẫn giáo viên về truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường – có sự tham gia của trẻ em này sẽ góp phần quan trọng trong việc xây dựng thói quen và thay đổi hành vi về vệ sinh cá nhân không chỉ của trẻ em mà còn của cả cộng đồng trong lĩnh vực nước và vệ sinh môi trường.

Rất mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp để bộ tài liệu được hoàn chỉnh trong lần xuất bản tới.

TM. Hội Chữ Thập Đỏ Việt Nam
Tổ chức ChildFund tại Việt Nam

1. GIỚI THIỆU VỀ TÀI LIỆU

1.1 GIỚI THIỆU PHƯƠNG PHÁP

Một trong những yếu tố cơ bản đảm bảo sự thành công của các chương trình sức khỏe là trang bị kiến thức và xây dựng thói quen vệ sinh giúp phòng ngừa các bệnh liên quan đến nước và vệ sinh môi trường cho trẻ em. Việc truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh sẽ trở nên dễ dàng hơn khi chúng ta xây dựng cho trẻ một thói quen vệ sinh từ lúc còn nhỏ và thói quen này sẽ được duy trì khi trưởng thành. Bên cạnh đó, phương pháp truyền thông này cũng sẽ có tác động tích cực tới các thành viên khác trong gia đình trẻ và tới cộng đồng, bởi vì trẻ em có thể dễ dàng giao tiếp và truyền đạt những kiến thức đã được học với các trẻ cùng lứa và không ngại ngần bày tỏ ý kiến đối với các hành vi không vệ sinh của các thành viên khác trong gia đình và cộng đồng. Đây chính là cơ sở lý luận để tổ chức Caritas Switzerland/Luxembourg hỗ trợ xây dựng phương pháp *giáo dục thay đổi hành vi vệ sinh cho trẻ em* (được gọi tắt là CHAST) vào năm 2002.

CHAST được xây dựng dựa trên kinh nghiệm triển khai của hai cách tiếp cận đã được sử dụng rộng rãi trong chương trình cải thiện điều kiện nước và vệ sinh môi trường ở nhiều nước trong nhiều năm, đó là phương pháp tiếp cận trẻ với trẻ (Child-to-Child) và phương pháp thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường có sự tham gia của cộng đồng (PHAST).

Phương pháp tiếp cận trẻ với trẻ khuyến khích sự tương tác và tác động tích cực giữa các trẻ đồng lứa thông qua việc trao đổi kiến thức mà trẻ đã được học, mạnh dạn bày tỏ ý kiến và hướng dẫn cho những trẻ em khác thông qua việc nêu gương.

Phương pháp thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường có sự tham gia của cộng đồng (PHAST) được thiết kế dựa trên lý thuyết về thay đổi hành vi từng bước, giúp cộng đồng đi từ nhận thức về đường lây truyền của bệnh, phân tích hành vi vệ sinh của chính mình và lên kế hoạch làm thế nào để ngăn chặn đường lây truyền này. *Phương pháp PHAST được thiết kế nhằm mục đích tuyên truyền cho đối tượng người lớn.*

Về cơ bản CHAST cũng được thiết kế theo các giai đoạn tương tự như PHAST nhưng được cải biên để phù hợp với mức độ nhận thức và đặc điểm học tập của trẻ - đó là trẻ em có ít kinh nghiệm hơn nhưng tò mò và dễ tiếp thu kiến thức mới, học lý thuyết phải kết hợp với thực hành và học qua các trò chơi. Bên cạnh đó, phương pháp CHAST cũng chú ý tới việc xây dựng kỹ năng cho trẻ như kỹ năng giao tiếp, kỹ năng trình bày, khả năng phân tích và tạo cho trẻ sự tự tin. Do đó phương pháp CHAST không chỉ bao gồm dạy trẻ về lý thuyết đơn thuần mà còn áp dụng hàng loạt các bài thực hành và trò chơi để hướng dẫn cho trẻ về sự liên quan giữa hành vi vệ sinh cá nhân và sức khỏe, và thực hành đúng các hành vi vệ sinh đó.

CHAST đặc biệt chú trọng tới các phương pháp huy động sự tham gia. Trong các bài tập, trẻ được khuyến khích làm việc theo nhóm nhỏ, trước khi trình bày ý kiến với cả lớp. Con rối, các trò chơi, kịch tiểu phẩm, tô màu, v.v... có tác dụng lôi cuốn và là nhân tố khuyến khích, thúc đẩy trẻ nhỏ, trẻ nhút nhát cùng tham gia. Các phương pháp này nhằm làm cho quá trình ra quyết định dễ dàng và thú vị hơn, đặc biệt khi lập kế hoạch mang tính chất tập thể, trẻ học được kỹ năng học hỏi và tôn trọng lẫn nhau. Giáo viên sẽ là người dẫn dắt, tạo cảm hứng và hỗ trợ cho trẻ tham gia hơn là chỉ bảo trực tiếp như cách dạy truyền thống.

Tài liệu hướng dẫn giáo viên về truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường có sự tham gia của trẻ em này được xây dựng trên cơ sở nghiên cứu phương pháp CHAST phiên bản gốc và các kiến thức, kinh nghiệm rút ra trong quá trình áp dụng phương pháp PHAST tại Việt Nam, có xem xét tới các yếu tố thực tiễn của trẻ em tại các vùng nông thôn miền núi còn khó khăn ở Việt Nam. Mục đích của tài liệu là nhằm trang bị cho giáo viên các trường tiểu học một phương pháp và là một công cụ giáo dục từng bước để sử dụng trong việc xây dựng thói quen và thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân của học sinh, và qua đó góp phần tác động tới hành vi vệ sinh của cả cộng đồng trong lĩnh vực cấp nước và vệ sinh môi trường.

Để tăng tính hiệu quả chương trình cải thiện cấp nước và vệ sinh môi trường cộng đồng, kinh nghiệm cho thấy nên thực hiện truyền thông vệ sinh cho trẻ em (CHAST) song song với giáo dục thay đổi hành vi từng bước cho người lớn (PHAST) nhằm tạo tác động tương hỗ trong thay đổi hành vi của cả hai đối tượng tại cùng một địa bàn. Do CHAST và PHAST có nhiều điểm tương đồng trong phương pháp tiếp cận, nên hướng dẫn viên của PHAST cũng có thể sử dụng tài liệu hướng dẫn CHAST, chỉ cần làm quen với những công cụ và phương pháp của CHAST và lưu ý tới các đặc điểm đặc thù của phương pháp này là phải chuẩn bị các giáo cụ trực quan sinh động, cụ thể sao cho trẻ có thể dễ tiếp thu.

1.2 KẾT CẤU CỦA TÀI LIỆU

Tài liệu hướng dẫn CHAST bao gồm 5 bước, trong mỗi bước có các hoạt động được thiết kế cho từng tiết học và yêu cầu về tài liệu, văn phòng phẩm cho tiết học đó.

Bước 1: Giới thiệu

Bước này giúp học sinh làm quen với phương pháp cùng tham gia và các công cụ như con rối Vẹt Vui Tính, tranh tô màu, bài hát, v.v... Bên cạnh đó, các em có cơ hội phản ánh cuộc sống hàng ngày của mình bằng cách kể chuyện sử dụng hình ảnh minh họa. Để làm cho nó phù hợp hơn với trẻ em, hoạt động kể chuyện có thể được liên kết với hoạt động tô màu tranh vẽ.

Bước 2: Xác định vấn đề

Bước này tập trung vào thiết lập và làm rõ sự liên quan giữa các hành vi vệ sinh với các vấn đề về sức khỏe mà trẻ thường gặp. Trẻ cũng sẽ phát triển khả năng phân tích và ra quyết định, thông qua bài tập về lựa chọn các cặp tranh vẽ về hành vi vệ sinh tốt có lợi cho sức khỏe và hành vi vệ sinh xấu có hại cho sức khỏe.

Bước 3: Phân tích vấn đề

Bước này giúp học sinh nhớ sâu hơn về những thói quen tốt và thói quen xấu thông qua việc nhắc lại nguyên nhân của một số các bệnh thông thường mà trẻ hay mắc. Khả năng xác định vấn đề của trẻ cũng được củng cố được tăng cường khi phải kết nối kiến thức về sự lây lan của bệnh và cách phòng chống thông qua các hành động vệ sinh tốt.

Bước 4: Thực hành hành vi vệ sinh

Bước này hướng dẫn trẻ thực hành các hành vi vệ sinh cá nhân tốt đã được xác định, thông qua trải nghiệm cá nhân hoặc thực hành theo nhóm nhỏ. Phương pháp chủ yếu áp dụng trong bước này là kịch tiểu phẩm.

Bước 5: Lập kế hoạch thực hiện

Bước này giúp các em tự xác định thế nào là hành vi vệ sinh tốt và thế nào là hành vi vệ sinh xấu. Việc tạo không khí sôi nổi trong lớp học khi phân loại hành vi vệ sinh tốt, xấu sẽ giúp các em thêm quyết tâm lập kế hoạch và thực hiện các hành vi vệ sinh tốt đã đề ra.

Bước 6: Giám sát

Việc hình thành thói quen vệ sinh thường diễn ra từ từ và không dễ dàng, do vậy cần giám sát chặt chẽ thì mới đảm bảo trẻ thật sự thay đổi. Để đo lường sự thay đổi một cách chính xác, cần nắm được tình hình trước khi dự án bắt đầu. Hai chỉ số thành công quan trọng nhất của CHAST là rửa tay đúng cách và sử dụng hố xí hợp vệ sinh. Hai chỉ số này tương đối dễ để thu thập, kiểm tra và do đó cũng không quá tốn kém và mất thời gian.

1.3 BỔ CỤC BÀI GIẢNG

Nội dung bài giảng cho mỗi tiết học được thiết kế theo trình tự như sau:

Mục đích

Mục này rất quan trọng vì đó là định hướng cũng như yêu cầu về chất lượng giảng dạy của tiết học. Chú ý: mục đích bài học bao gồm cả yêu cầu về kiến thức và phát triển kỹ năng cho học sinh.

Thời gian

Giáo viên nên linh hoạt trong việc điều hành hoạt động, nếu không rất dễ bị “cháy giáo án”. Thời gian đưa ra trong tài liệu này chỉ là gợi ý. Tùy thuộc vào việc tiến hành bài giảng nhanh hay chậm mà giáo viên quyết định kéo dài hay cắt bớt phần thảo luận.

Chuẩn bị

Mục này giúp giáo viên không bỏ sót công cụ khi tiến hành bài giảng. Cách chuẩn bị các công cụ này được hướng dẫn cụ thể trong phần sau.

Cách làm

Tài liệu hướng dẫn chỉ đưa ra cách làm chung, còn giáo viên sẽ sáng tạo trong việc sử dụng ngôn ngữ địa phương để giải thích, hướng dẫn hay yêu cầu học sinh thực hiện hoạt động. Bên cạnh đó, tài liệu cũng đưa ra phương pháp và công cụ khác nhau áp dụng cho học sinh lớp 1-3 và lớp 4-5 với giả thiết rằng các hoạt động dành cho trẻ lớp 1-3 cần đơn giản và ít tư duy phân tích hơn. Tuy nhiên tùy vào khả năng của học sinh trong thực tế mà giáo viên quyết định cách làm nào là tốt nhất cho học sinh của mình.

Kết luận

Thông điệp chính của bài giảng cần phải được lặp đi lặp lại trong bài giảng nhưng quan trọng nhất là trong phần kết luận. Thông điệp này cần súc tích, ngắn gọn và tập trung vào những hành động mà trẻ cần thực hiện. Để trẻ dễ nhớ và để tránh nhàm chán, giáo viên có thể sử dụng Vệt Vui Tính để nhắc đi nhắc lại thông điệp, hoặc có thể kết hợp với thông điệp được viết lên bảng.

Lưu ý giáo viên

Phần này gợi ý cho giáo viên về phương pháp để buổi học có chất lượng hơn.

2. HƯỚNG DẪN GIÁO VIÊN

2.1 CHUẨN BỊ CÔNG CỤ

Các bài giảng của phương pháp CHAST sử dụng một số trò chơi và công cụ tạo sự phấn khích nhằm khuyến khích trẻ khám phá và thảo luận về các yếu tố liên quan đến hành vi vệ sinh khác nhau mà trẻ đang thực hành hoặc trẻ thấy phổ biến trong cộng đồng xung quanh. Các công cụ chủ yếu bao gồm:

Con rối

Con rối nếu được giáo viên sử dụng một cách thành công, sẽ góp phần làm cho bài học về chủ đề nước sạch vệ sinh môi trường và vệ sinh cá nhân – thường được coi là buồn tẻ và khó truyền đạt – trở nên sinh động và hấp dẫn hơn. Kinh nghiệm cho thấy sự có mặt của con rối sẽ khuyến khích những trẻ nhút nhát trong nhóm tham gia vào hoạt động học tập và phát biểu ý kiến. Trong tài liệu hướng dẫn này, chỉ có một con rối là Vẹt Vui Tính được sử dụng để dẫn chuyện và để nhắc lại các thông điệp. Tuy nhiên giáo viên có thể sáng tạo ra các nhân vật rối khác để làm cho câu chuyện thêm hấp dẫn nếu có thể.

Con rối có thể được làm bằng tất hay bằng vải, hay bằng xốp; có thể sử dụng bằng tay hay bằng que, hoặc cầm trực tiếp trên tay.

Tranh màu và thẻ màu

Tổng số có 9 bộ công cụ là những tranh màu, được thiết kế phù hợp với mục đích và nội dung của từng hoạt động và được đánh số thứ tự theo hoạt động. Các bức tranh có nhiều kích thước khác nhau, có hình vẽ và màu sắc hấp dẫn. Các tranh màu được cán bóng để cho chắc chắn và kéo dài thời gian sử dụng.

Các bộ tranh màu này được sử dụng chủ yếu trong các bài tập thảo luận nhóm, với mục đích tăng cường sự tham gia của học sinh. Kinh nghiệm triển khai phương pháp PHAST cho thấy tranh màu rất hữu hiệu trong việc tạo sự khởi đầu bài học một cách thân thiện, khuyến khích khả năng so sánh, phân tích về các hành vi vệ sinh đúng, không đúng và giúp phát triển kỹ năng trình bày của trẻ về vệ sinh cá nhân và môi trường.

Để chuẩn bị cho bài tập tô màu của trẻ, giáo viên cần chọn những tranh đen trắng cần thiết trong bộ tranh tiết học tương ứng. Học sinh có thể sử dụng bút chì màu hoặc sáp màu để tô.

Bài hát

Tốt nhất là kết thúc bài giảng bằng một bài hát. Giáo viên có thể lấy một trong những bài hát quen thuộc đối với trẻ, sau đó thay đổi lời mang thông điệp liên quan tới vệ sinh cá nhân và môi trường hoặc giáo viên cũng có thể sáng tác một bài hát mới.

Ví dụ về chuyển lời bài hát “ Năm ngón tay ngoan” thành bài hát về rửa tay.

*Này bạn ơi, chớ có quên
Rửa tay trước khi cầm thức ăn
Và sau khi đã đi cầu/nặng/ị
Vì tay có bao nhiêu vi trùng*

***

Này bạn ơi, chớ có quên
Rửa tay với nước sạch nước trong
Xà phòng thơm, hết vi trùng/thơm khắp nhà
Bạn luôn có đôi tay ngọc ngà

***

Nào cùng nhau hãy hát lên
Bài ca nhắc nhở điều vệ sinh
Điều nào hay ta ghi lòng
Hành vi tốt theo ta hàng ngày.

2.2 XÂY DỰNG KỸ NĂNG TRÌNH BÀY CHO TRẺ

Trong quá trình thực hiện các hoạt động, học sinh có thể tham gia tổng kết và trình bày về kết luận hay bài học rút ra. Để giúp trẻ xây dựng kỹ năng trình bày, giáo viên hướng dẫn trẻ làm theo 3 bước sau:

- **Mắt:** Quay mặt về phía lớp và nhìn thẳng vào các bạn.
- **Tay:** Chỉ tay vào áp phích hoặc tranh, nhấn mạnh những điểm mà trẻ đang trình bày.
- **Miệng:** Hít một hơi thở sâu rồi bắt đầu trình bày với một câu giới thiệu, như “Tôi/Chúng tôi muốn giải thích về bức tranh ...Bức tranh này thể hiện ...”

Việc trình bày trước lớp không phải là một nhiệm vụ dễ dàng. Nên lựa chọn trước trẻ nào sẽ là người được phân công trình bày của ngày hôm đó, và nên thông báo cho trẻ về nhiệm vụ của trẻ ngay từ khi bắt đầu hoạt động. Nếu cần thì cho trẻ chuẩn bị trước để trẻ cảm thấy tự tin về nội dung sẽ trình bày. Sau mỗi phần trình bày của một nhóm, giáo viên nhắc lại các bước thực hành kỹ năng trình bày trên với nhóm tiếp theo. Không nên ép nếu trẻ chưa sẵn sàng trình bày - đặc biệt với những trẻ nhỏ và trẻ nhút nhát.

2.3 HƯỚNG DẪN ĐÓNG KỊCH TIỂU PHẨM

Đóng kịch tiểu phẩm là một công cụ được sử dụng phổ biến trong phương pháp học tập có sự tham gia. Khi đóng tiểu phẩm, trẻ sử dụng nhiều giác quan để thảo luận, bày tỏ ý kiến cá nhân về những vấn đề vệ sinh và thể hiện cảm xúc của mình. Qua đó, các bài tập đóng kịch tiểu phẩm giúp khai thác những trải nghiệm của bản thân trẻ. Giáo viên cần khuyến khích trẻ thể hiện những gì mà bản thân trẻ đã trải nghiệm, những gì trẻ suy nghĩ và cảm nhận, kể cả sự sợ hãi. Cần chú ý rằng kịch tiểu phẩm không yêu cầu cao về kỹ năng diễn xuất, mà cần được sử dụng sao cho có thể giúp trẻ mô tả một cách trung thực các tình huống đời thường.

Giống như bất cứ một vở kịch nào, tiểu phẩm cần có một kịch bản và cốt chuyện liên mạch. Kịch bản đã được gợi ý trong tài liệu này, tuy nhiên công tác đạo diễn lại phụ thuộc rất nhiều vào sáng kiến của giáo viên và bản thân học sinh. Giáo viên sáng tạo hướng dẫn “diễn viên” di chuyển trên sân khấu và lời thoại. Cảm xúc cần được diễn tả cụ thể bằng những tính từ được lựa chọn cẩn trọng, chẳng hạn như ‘nhanh chóng’,

‘vụng về’, ‘tức giận’. Người biểu diễn không cần thay đổi giọng, nhưng cần lên và xuống giọng tùy theo từng nhân vật. Các nhận vật phụ cũng cần được giới thiệu nhằm làm nổi bật nhân vật chính.

Yêu cầu đối với một kịch tiểu phẩm tốt:

- Kịch bản chỉ nên tập trung vào một chủ đề đã chọn, hoặc đã được thảo luận từ trước.
- Giao chủ đề đã lựa chọn cho trẻ được chọn. Nếu có thể thì các diễn viên chính nên có thời gian tập trước. Không ép nếu trẻ chưa sẵn sàng.
- Sau mỗi tiểu phẩm nên có phần thảo luận cởi mở về chủ đề chính.
- Mỗi tiểu phẩm không nên kéo dài quá 10 phút.
- Mặc dù tiểu phẩm có thể có kết thúc mở, nhưng cảnh cuối cần phải thú vị và đáng nhớ.

Sau phần đóng vai, giáo viên nên bắt đầu phần thảo luận với một vài quan sát. Giáo viên cần giúp trẻ hiểu thông điệp và kết luận cho phần mà các em vừa xem. Mỗi mục tiêu này có thể được thực hiện bằng việc trả lời các câu hỏi sau đây:

Quan sát: *Các em thấy gì? Những nhân vật nào tham gia?
Điểm khác biệt chính giữa các nhân vật?*

Hiểu thông điệp: *Nguyên nhân của những vấn đề được đề cập đến là gì?
Nhân vật nào đúng? Nhân vật nào sai?*

Kết luận: *Em sẽ làm gì trong tình huống này?
Em học được gì từ tình huống đó?*

Kịch tiểu phẩm giúp chuyển tải thông điệp, sử dụng cả lời thoại và ngôn ngữ cơ thể. Bài tập này có thể sử dụng để tăng tính tương tác của bài giảng hoặc để tóm lược lại các nội dung và bài học rút ra từ bài giảng hoặc để khẳng định về quyết tâm thực hiện các hành vi vệ sinh.

Tài liệu hướng dẫn này có đưa ra một số kịch bản mẫu. Tuy nhiên giáo viên có thể sáng tác kịch bản khác cho phù hợp với bối cảnh văn hóa – xã hội và tình hình thực tế tại địa phương. Trong trường hợp này, giáo viên nên mời học sinh cùng tham gia để khuyến khích sự sáng tạo của các em. Hơn nữa, tiểu phẩm sẽ dễ hiểu hơn vì sử dụng ngôn ngữ phù hợp với lứa tuổi.

2.4 HƯỚNG DẪN LÀM VIỆC THEO NHÓM

Làm việc theo nhóm là một phương pháp được sử dụng phổ biến để khuyến khích trẻ cùng tham gia. Tốt nhất là chia nhóm thảo luận một cách ngẫu nhiên hơn là theo nhóm bạn ngồi cạnh nhau. Cách chia nhóm ngẫu nhiên dễ nhất là cho trẻ đếm theo số tự nhiên, ví dụ từ số 1 đến số 4. Sau đó yêu cầu những trẻ nào có số đếm giống nhau thì ngồi với nhau, ví dụ nhóm 1 sẽ gồm tất cả các trẻ đếm số 1, tương tự như vậy đối với nhóm 2, 3, 4,... Trẻ cũng có thể được chia nhóm theo tên các loài động vật khác nhau, ví dụ như nhóm gà, vịt, khỉ, chim, v.v... để làm cho bài học thú vị hơn.

3. TRÌNH TỰ THỰC HIỆN

BƯỚC	TIẾT HỌC	CÔNG CỤ
1. Giới thiệu	1. Giới thiệu chương trình truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường	- Chú Vẹt Vui Tính - Bộ tranh tiết 1 - Bài hát "Rửa tay"
2. Xác định vấn đề	2. Hành vi vệ sinh tốt và xấu	- Bộ tranh tiết 2 - Trò chơi "Con rắn và cái thang"
3. Phân tích vấn đề	3. Thay đổi hành vi vệ sinh	- Bộ tranh tiết 3 - Trò chơi trí nhớ
	4. Đường lây truyền bệnh	- Bộ tranh tiết 4
	5. Các biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh	- Sơ đồ đường lây truyền bệnh. - Kịch bản 1: "Con ruồi bẩn thỉu"
4. Thực hiện hành vi vệ sinh	6. Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch	- Bộ tranh tiết 6 - Kịch bản 2: "Con giun gốc nghếch"
	7. Bảo quản thức ăn hợp vệ sinh	- Bộ tranh tiết 7 - Kịch bản 3: "Củ tương tiết kiệm"
	8. Sử dụng hố xí hợp vệ sinh	- Bộ tranh tiết 8
	9. Giữ gìn trường, lớp em sạch sẽ	- Bộ tranh tiết 9 - Kịch bản 4: "Thấy rác là nhặt"
5. Lập kế hoạch thực hiện	10. Sáng kiến hành động	- Làm bích báo
	11. Tổng kết	- Trò chơi: "Hái hoa dân chủ", vẽ tranh
6. Giám sát	12. Lập kế hoạch giám sát sự thay đổi và thực hiện giám sát sự thay đổi	- Mẫu giám sát

BƯỚC 1: GIỚI THIỆU

BƯỚC	TIẾT HỌC	CÔNG CỤ
1. Giới thiệu	1. Giới thiệu chương trình truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường	- Chú Vẹt Vui Tính - Bộ tranh tiết 1 - Bài hát “Rửa tay”

Bước này có 1 tiết học, trong đó gồm có 3 hoạt động:

Hoạt động 1: Làm quen: giúp các em làm quen với người bạn mới chú Vẹt Vui Tính thân thiện.

Hoạt động 2: Kể chuyện công việc hàng ngày của em: giúp các em xác định những thói quen vệ sinh hàng ngày và thời điểm thực hiện các hành vi vệ sinh đó.

Hoạt động 3: Học hát: giúp các em nhớ bài hát, nhạc hiệu của chương trình truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh

Kết quả mong đợi

Sau bước này, kết quả mong đợi đối với học sinh là:

- Nhận biết được những hành vi vệ sinh cá nhân cần phải thực hiện hàng ngày và thời điểm cần thực hiện hành vi vệ sinh đó.
- Mạnh dạn và cởi mở hơn trong giao tiếp
- Thuộc lời và giai điệu bài hát “Rửa tay”.

Tiết học 1: Giới thiệu chương trình truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân và môi trường

Mục đích

- Tạo không khí thân thiện
- Giúp học sinh xác định những hành vi vệ sinh hàng ngày.
- Xây dựng tinh thần làm việc theo nhóm
- Tăng cường kỹ năng giao tiếp và kỹ năng trình bày.

Nội dung:

- Hoạt động 1: Làm quen với chú Vẹt Vui Tính
- Hoạt động 2: Kể chuyện công việc hàng ngày
- Hoạt động 3: Học hát bài Rửa Tay

Thời gian: 45 phút

- Hoạt động 1: 15 phút
- Hoạt động 2: 20 phút
- Hoạt động 3: 10 phút

Chuẩn bị:

- Hoạt động 1: Chú Vẹt Vui Tính (cho tất cả các hoạt động)
- Hoạt động 2:
  - ✓ Công cụ cho lớp 1 – 3: 03 bản sao bộ tranh đen trắng tiết học 1
  - ✓ Công cụ cho lớp 4 – 5: 03 bộ tranh màu của tiết học 1
- Bút sáp màu, băng dính
- Hoạt động 3: Lời bài hát “Rửa tay”

Cách làm:

Hoạt động 1: Làm quen với chú vẹt Vui Tính - 15 phút (áp dụng cho tất cả các lớp)

1. Xếp học sinh đứng thành vòng tròn khép kín, xen kẽ nam và nữ. Giáo viên giới thiệu với cả lớp: “*Hôm nay lớp chúng ta có một thành viên mới – các em có biết đây là ai không?*”. Giáo viên điều khiển Vẹt Vui Tính cho nhìn hết lượt cả lớp và giới thiệu “*Chào các bạn. Tên mình là Vẹt Vui Tính. Mình rất thích hát. Mình muốn làm quen với tất cả các bạn*”. Giáo viên nói với học sinh là mỗi em sẽ tự giới thiệu về mình giống Vẹt Vui Tính đã làm: “*Tên mình là....., mình thích .....*”.

- Giáo viên làm mẫu giới thiệu về bản thân trước. Sau đó đưa Vẹt Vui Tính cho một học sinh ngồi bên cạnh, hướng dẫn cách cầm con vẹt. Bạn học sinh sẽ giới thiệu về mình. Khi học sinh thứ nhất giới thiệu xong, chuyển Vẹt Vui Tính cho học sinh khác. Và trò chơi sẽ tiếp tục cho đến học sinh cuối cùng.
- Sau khi kết thúc, giáo viên sử dụng con rối để tổng kết: *“Tôi là Vẹt Vui Tính. Tôi biết được trong lớp có...(số) bạn thích ăn kem, ...(số) bạn thích đọc truyện, và có những...(số) bạn thích hát giống tôi. Từ hôm nay tôi sẽ cùng với các bạn tìm hiểu về tại sao lại có người bị ốm. Chúng ta sẽ kết bạn nhé. Các bạn có đồng ý không?”*. (Cả lớp đồng thanh có).

Hoạt động 2: Kể chuyện công việc hàng ngày - 20 phút

Hoạt động dành cho lớp 1 - 3:

- Giáo viên nói với học sinh hãy kết thành đôi bạn. Phát cho mỗi đôi bạn một bức tranh đen trắng và sáp màu và yêu cầu các em cùng bạn của mình tô màu cho bức tranh đó.
- Sau khi các bức tranh đã được tô màu, giáo viên khuyến khích các đôi bạn lên mô tả hành động của người bạn trong bức tranh đó, đề nghị các em giải thích tại sao các em lại biết được như vậy. Các bạn khác trong lớp bổ sung các chi tiết nếu còn thiếu.

Hoạt động dành cho lớp 4 – 5:

- Giáo viên nói với cả lớp: *“Các em hãy liệt kê tất cả các hoạt động diễn ra trong một ngày của em, từ lúc thức dậy vào buổi sáng cho tới khi đi ngủ vào buổi tối”*. Ghi ý kiến của các em lên bảng.
- Khi kết thúc, giáo viên hỏi học sinh *“Trong tất cả các hoạt động diễn ra hàng ngày, các em hãy xác định đâu là các hành vi vệ sinh”*. Gọi một học sinh lên bảng đánh dấu vào bên cạnh các hành vi mà em cho là hành vi vệ sinh. Các bạn khác ở dưới lớp có thể bổ sung thêm hành vi vệ sinh nếu các em thấy còn thiếu.
- Giáo viên chia các hoạt động theo thời gian: sáng (6h – 12h), chiều (13h – 18h), tối (19h – 22h).
- Chia học sinh thành ba nhóm. Phát cho mỗi nhóm một bộ tranh màu về hành vi vệ sinh (Bộ tranh màu tiết 1). Mỗi nhóm sẽ thảo luận về các hành vi vệ sinh cần thực hiện trong từng thời gian kể trên, ví dụ nhóm 1 thảo luận về buổi sáng, nhóm 2 thảo luận về buổi chiều và nhóm 3 thảo luận về buổi tối. Khuyến khích các em bổ sung các hành vi còn thiếu, có thể bằng hình vẽ hay viết trên giấy. Các hành vi cần được sắp xếp theo trình tự mà các em thực hiện hàng ngày.
- Sau khi thảo luận xong, các nhóm tự dán kết quả lên bảng. Nếu còn thời gian thì mỗi nhóm cử một bạn lên trình bày kết quả thảo luận của nhóm mình. Khuyến khích các nhóm bổ sung cho nhau (nếu thiếu). Giáo viên gợi ý *“Các em thấy hành vi vệ sinh nào lặp đi lặp lại nhiều nhất?”*. Sử dụng Vẹt Vui Tính để nhắc lại các hành vi vệ sinh mà các em nhắc đến, nhấn mạnh đến hành vi rửa tay.

Hoạt động 3: Học Bài Hát Rửa Tay - 10 phút

- Giáo viên hỏi *“các em có biết bài hát “Năm ngón tay ngoan” không? Chúng ta hãy dựa vào nhạc điệu của bài hát đó để đặt lời cho bài hát nhạc hiệu của chương trình nhé.”*

2. Hát theo nhạc bài hát “**Năm ngón tay ngoan**”

*Này bạn ơi, chớ có quên
Rửa tay trước khi cầm thức ăn
Và sau khi đã đi cầu/nặng/ị
Vì tay có bao nhiêu vi trùng*

***

*Này bạn ơi, chớ có quên
Rửa tay với nước sạch nước trong
Xà phòng thơm, hết vi trùng/thơm khắp nhà
Bạn luôn có đôi tay ngọc ngà*

***

*Nào cùng nhau hãy hát lên
Bài ca nhắc nhở điều vệ sinh
Điều nào hay ta ghi lòng
Hành vi tốt theo ta hàng ngày.*

3. Giáo viên nói với các em: “*Bài hát này sẽ là nhạc hiệu của chương trình truyền thông thay đổi hành vi vệ sinh hàng ngày của các em đấy. Chúng ta sẽ hát lại vào tiết học sau nhé. Các em có thích bài hát này không?*”

- Vẹt Vui Tính kết luận tiết học:
“Các bạn ơi, từ hôm nay chúng ta sẽ nhớ đánh răng vào cả buổi sáng và buổi tối trước khi đi ngủ, chúng ta cần rửa tay trước và sau khi ăn và rửa tay sau khi đi vệ sinh. Mình cũng phải đánh răng và rửa tay đấy. Trong bài học tuần tới chúng ta sẽ xem ai làm tốt hơn nhé”.
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Hoạt động làm quen có thể mất nhiều thời gian hơn dự kiến nhưng rất có ích trong khuyến khích trẻ nhút nhát tham gia trong các tiết học sau. Giáo viên nên đứng gần với học sinh để các em cảm thấy bớt căng thẳng hoặc ngượng ngùng.
2. Giáo viên cần quan sát và hỗ trợ kịp thời nếu thấy học sinh thiếu tự tin, lúng túng khi sử dụng chú vẹt để giới thiệu. Không nhất thiết phải chuyển Vẹt Vui Tính theo thứ tự nhưng nếu không có nhiều thời gian thì có thể chuyển theo thứ tự học sinh ngồi cạnh nhau.
1. Hoạt động 2 giúp xây dựng khả năng làm việc theo nhóm, nên trong quá trình học sinh thảo luận giáo viên chú ý xử lý các tình huống có ý kiến trái ngược giữa các thành viên nhóm.
2. Nếu em nào không muốn lên trình bày hoặc chưa sẵn sàng để trình bày thì không nên ép mà nên khuyến khích em đó tham gia vào tiết học tới.
3. Đừng lo lắng nếu như các em không kể được câu chuyện của mình, điều quan trọng nhất là làm sao các em thể hiện được suy nghĩ của mình và vấn đề các em quan tâm.

BƯỚC 2: XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ

BƯỚC

2. Xác định vấn đề

TIẾT HỌC

2. Hành vi vệ sinh tốt và xấu

CÔNG CỤ

- Bộ tranh tiết 2
- Trò chơi “Con rắn và cái thang”

Bước này có 1 tiết học, trong đó có 1 hoạt động :

Tiết 2: Hành vi vệ sinh tốt và xấu: giúp các em nhận thức được hành vi vệ sinh nào là tốt và hành vi vệ sinh nào không tốt cho sức khỏe.

Kết quả mong đợi

Sau bước này, học sinh có thể phân biệt được thói quen vệ sinh nào là có lợi cho sức khỏe và thói quen nào là có hại cho sức khỏe.

Tiết học 2: Hành vi vệ sinh tốt và xấu

Mục đích:

- Giúp học sinh phân biệt được hành vi vệ sinh tốt có lợi cho sức khỏe và hành vi vệ sinh xấu có hại cho sức khỏe.
- Rèn luyện kỹ năng phân tích và ra quyết định.

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Phân loại hành vi tốt và xấu
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Trò chơi con rắn và cái thang

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính cho tất cả các hoạt động
- Công cụ cho lớp 1 – 3: Bộ tranh tiết 2 về hành vi vệ sinh tốt và xấu; băng dính
- Công cụ cho lớp 4 – 5: 02 Tấm bìa in ô cờ Rắn và Thang (có 36 ô vuông được đánh số từ 1- 36, 4 cái thang và 5 con rắn: cái thang thể hiện hành vi vệ sinh tốt, con rắn thể hiện hành vi vệ sinh xấu); 02 xúc sắc và quân cái

Cách làm:

- Vẹt Vui Tính vào đề:
*“Các bạn còn nhớ mình không? Mình vẫn nhớ các bạn đấy. Hôm nay lớp mình có bạn nào nghỉ học không nhỉ? Các bạn có biết tại sao bạn ấy lại nghỉ học không? (Tốt nhất là Vẹt nhắc lại các trường hợp mắc các bệnh có thể liên quan đến nước, vệ sinh môi trường và vệ sinh cá nhân như tiêu chảy, đau bụng).
Mình nghe được rằng rất nhiều bệnh bắt nguồn từ chính các hành vi vệ sinh của chúng ta đấy. Vì vậy hôm nay mình rất tò mò xem hành vi vệ sinh nào là tốt và hành vi vệ sinh nào là xấu”.*

Hoạt động dành cho lớp 1 - 3: Phân loại hành vi tốt xấu

1. Giáo viên giới thiệu yêu cầu của bài tập: *“Đây là bộ tranh vẽ các hành vi vệ sinh mà chúng ta vẫn thấy xảy ra hàng ngày. Đây là hình hai khuôn mặt - hình mặt cười màu hồng biểu hiện thói quen vệ sinh tốt, hình mặt mếu màu xanh biểu hiện thói quen vệ sinh xấu. Nhiệm vụ của chúng ta là sẽ phải suy nghĩ và chọn lựa hành vi vệ sinh nào là tốt và hành vi vệ sinh nào là xấu. Hành vi tốt sẽ đặt dưới hình mặt hồng và hành vi vệ sinh xấu sẽ đặt dưới hình mặt xanh”.*

2. Giáo viên làm mẫu một lần trước khi yêu cầu học sinh làm bài tập. Dán hình 2 mặt người lên bảng. Chọn một tranh và hỏi: *“Theo các em, đây là hành vi gì? Hành vi này là tốt hay xấu? Tại sao? Chúng ta nên đặt bức tranh này dưới hình mặt nào?”*. Khi học sinh trả lời đúng, đặt bức tranh đó vào dưới khuôn mặt thích hợp. Hỏi các em xem đã hiểu cách làm chưa. Giáo viên giải thích lại nếu còn có em chưa nắm được cách làm.
3. Sau đó phát cho mỗi em học sinh một bức tranh, nói với các em suy nghĩ về hành vi trong bức tranh xem đó là hành vi tốt hay xấu. Sau đó mời lần lượt từng em lên bảng và dán bức tranh của mình vào dưới hình khuôn mặt thích hợp. Mỗi em khi lên dán tranh sẽ nói với cả lớp lý do tại sao mình lại xếp loại hành vi đó là tốt hay xấu. Giáo viên hỏi xem có em nào có ý kiến khác không, và nếu có thì thảo luận để đi đến thống nhất.
4. Sau đó giáo viên nhận xét là có những hành vi có thể xếp thành một cặp hành vi xấu – hành vi tốt. Yêu cầu các em xếp tranh sao cho thành từng cặp hành vi đối nghịch. Nếu một vài tranh không có cặp tương ứng thì học sinh sẽ vẽ thêm tranh và tiến hành cho đến hết.

Hoạt động dành cho lớp 4 - 5: Trò chơi con rắn và cái thang

1. Chọn một địa điểm rộng rãi, bằng phẳng. Trải tấm bạt (hay giấy in) hình ô cờ Rắn & Thang lên mặt đất. Giáo viên xếp học sinh đứng thành vòng tròn xung quanh ô cờ, giải thích về các hình vẽ trên tấm bạt.
2. Chia học sinh thành các đội gồm khoảng 5 em. Mỗi lần chơi sẽ gồm 2 học sinh là đại diện của hai đội. Những em khác sẽ là cổ động viên. Hai đội bốc thăm xem đội nào được đi trước.

Để bắt đầu, tất cả những người tham gia sẽ đứng ở ô số 1. Người chơi đầu tiên sẽ tung xúc xắc. Số điểm xuất hiện ở mặt trên của xúc xắc sẽ là số ô mà người chơi sẽ phải đi qua (ví dụ nếu mặt trên của xúc xắc là 4 điểm thì người chơi đó sẽ đi chuyển 4 ô, bắt đầu từ ô số 1). Sau đó người thứ hai tung xúc xắc và đi chuyển qua các ô theo con số xuất hiện trên xúc xắc. Trò chơi tiếp tục và người thắng cuộc là người về đến ô cuối cùng (số 36) sớm nhất.

3. Luật chơi như sau:
  - a. Nếu đi vào ô nằm ở vị trí chân thang, các cổ động viên sẽ hô “Hành vi vệ sinh tốt” và người chơi phải trả lời vì sao tốt. Nếu trả lời đúng thì sẽ được trèo lên thang, nếu trả lời sai thì sẽ phải dừng lại ở vị trí chân thang.
  - b. Nếu đi vào ô nằm ở vị trí đầu rắn, các cổ động viên sẽ hô “Hành vi vệ sinh xấu”. Người chơi sẽ phải trả lời vì sao xấu và phải tụt xuống đuôi rắn. Nếu trả lời đúng thì sẽ được thêm 1 lượt chơi, còn nếu trả lời sai sẽ không được thêm một lượt.
  - c. Nếu đi vào ô có tranh (không ở vị trí chân thang hoặc đầu rắn) thì học sinh phải trả lời đó là hành vi gì? Nếu trả lời đúng thì được phép đi tiếp. Nếu trả lời sai thì phải dừng lại.
  - d. Nếu đi vào ô trắng, hoặc ô có thân rắn hoặc thân thang, thì người chơi không được di chuyển và chờ lượt sau.

- e. Nếu cả hai người đều đi vào cùng một ô thì giữ nguyên vị trí đó cho cả hai.
4. Các đội sẽ thi đấu với nhau theo thể thức đấu loại trực tiếp hay đấu theo vòng tròn, có thể từng ván hay tiếp sức toàn đội.

- Vệt Vui Tính kết luận tiết học:
“Bây giờ tất cả chúng ta đều biết hành vi vệ sinh tốt là ....bởi vì..., còn những hành vi vệ sinh xấu là ....bởi vì..... Các bạn ơi, từ bây giờ chúng ta quyết tâm thực hiện những hành vi tốt nhé, cả ở nhà và ở trường, ở nơi công cộng nhé. Và các bạn nhắc bố, mẹ, anh, chị, em mình thực hiện các hành vi tốt cho sức khỏe nữa. Mình sẽ đến thăm các bạn đấy, để nhắc nhở nếu các bạn quên.
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay

Lưu ý cho giáo viên:

1. Không cần học sinh giải thích được chính xác tại sao hành vi vệ sinh là tốt hay xấu, vì các em sẽ được học về kiến thức này trong nội dung giáo dục sức khỏe của chương trình chính khóa. Quan trọng là xây dựng cho học sinh kỹ năng phân tích.
2. Nếu học sinh nói chưa chính xác hoặc có câu hỏi, giáo viên không nên trả lời ngay mà khuyến khích các học sinh khác trong nhóm trả lời.
3. Để làm tăng tính hấp dẫn của trò chơi và để huy động nhiều người tham gia, trong trò chơi con rắn và cái thang, người chơi có thể được quyền trợ giúp từ đồng đội. Trò chơi này hấp dẫn ở tính chất thi đấu giữa các đội, tuy nhiên giáo viên nên chú ý để ngăn ngừa mâu thuẫn có thể xảy ra giữa các đội nếu ganh đua.

BƯỚC 3: PHÂN TÍCH VẤN ĐỀ

BƯỚC	TIẾT HỌC	CÔNG CỤ
3. Phân tích vấn đề	3. Thay đổi hành vi vệ sinh 4. Đường lây truyền bệnh 5. Các biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh	1. Bộ tranh tiết học 3,4 & 5 2. Trò chơi trí nhớ 3. Tranh áp phích sơ đồ đường lây truyền bệnh. 4. Kịch bản 1: “Con ruồi bẩn thỉu”

Bước này có 3 tiết học, mỗi tiết có 1 hoạt động cho lớp 1 – 3 và lớp 4 – 5

Tiết 3: Thay đổi hành vi vệ sinh: giúp các em ghi nhớ các hành vi tốt, xấu từ bài trước và biết được hành vi xấu có thể chuyển thành hành vi tốt, thông qua trò chơi trí nhớ.

Tiết 4: Đường lây truyền bệnh: giúp các em hiểu được đường lây truyền bệnh như thế nào

Tiết 5: Các biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh: giúp các em biết được cách ngăn chặn sự lây lan bệnh.

Kết quả mong đợi

Sau bước này, kết quả mong đợi là:

- Hiểu rõ sự khác biệt cơ bản giữa những thói quen vệ sinh tốt (giúp phòng bệnh) và những thói quen vệ sinh xấu (nguyên nhân gây bệnh)
- Học cách tự bảo vệ mình khỏi mắc các bệnh liên quan đến nước và vệ sinh.

Tiết học 3: Thay đổi hành vi vệ sinh

Mục đích:

- Giúp các em ôn lại bài cũ về hành vi vệ sinh tốt và xấu.
- Rèn luyện tinh thần hợp tác theo nhóm.

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Trò chơi trí nhớ
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Trò chơi trí nhớ

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Công cụ cho lớp 1 – 3: 02 Bộ tranh tiết 3 về các cặp tranh hành vi vệ sinh tốt và xấu.
- Công cụ cho lớp 4 – 5: 02 Bộ tranh tiết 3 về các cặp tranh hành vi vệ sinh tốt và xấu.

Cách làm:

- Vẹt Vui Tính vào đề:

“Chào các bạn. Mình xin thông báo thành tích của mình nhé: mình đã rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh đấy. À mà hôm qua mình lại còn sử dụng nhà vệ sinh đấy. Quả thực là không dễ nhưng mình thấy thoải mái thật các bạn ạ. Bạn nào thực hiện rồi thì giơ tay nhé (cả lớp vỗ tay). Còn hôm nay chúng ta sẽ ôn lại bài học này nhé.”

Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Trò chơi trí nhớ

1. Chia lớp thành 2 nhóm. Phát cho mỗi nhóm một bộ tranh hành vi vệ sinh tốt và xấu.
2. Giải thích luật lệ của trò chơi: các nhóm phải tìm được càng nhiều càng tốt các cặp tranh đối nghịch giữa hành vi tốt – hành vi xấu. Các đội sẽ dán lần lượt các cặp hành vi này lên bảng. Đội nào xếp được nhiều cặp tranh đúng, và nhanh hơn sẽ là đội thắng cuộc.

Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Trò chơi trí nhớ

1. Chia lớp thành 2 nhóm, trong mỗi nhóm lại chia thành 2 đội để chơi bài với nhau. Phát cho mỗi nhóm 1 bộ tranh hành vi vệ sinh tốt và xấu.

2. Trộn đều tất cả các tranh, sau đó úp mặt tranh xuống bàn. Giải thích về luật chơi cho học sinh: các đội phải lần lượt lật các tranh lên và phải tìm được các cặp tranh đối nghịch nhau về hành vi tốt – hành vi xấu thông qua một trò chơi. Đội nào tìm được nhiều cặp tranh đúng, và nhanh hơn sẽ là đội thắng cuộc.
3. Oẳn tù tì để xác định đội nào được đi trước. Đội thắng, gọi là đội 1, cử một bạn để lật 1 tranh bất kỳ (tranh đó có thể là một hành vi tốt hoặc một hành vi xấu). Đội thua, gọi là đội 2, cũng cử một bạn để lật 1 tranh bất kỳ. Nếu tranh này tạo thành cặp hành vi tốt – xấu với tranh mà đội 1 đã lật thì đội 2 được thu cả hai tranh về đội mình. Nếu không phải là tranh cùng cặp thì đội 2 lại úp mặt tranh xuống vào chỗ cũ. Sau đó lượt chơi lại quay lại với đội 1.
4. Các đội lần lượt lật tranh cho đến khi xác định được hết các cặp tranh. Đội thắng cuộc là đội có nhiều cặp tranh hành vi tốt – xấu hơn.

- Vệt Vui Tính kết luận tiết học:
“Bây giờ tôi đã thuộc lòng các hành vi tốt có lợi cho sức khỏe của chúng ta rồi đây. Bạn nào cũng nhắc lại với tôi nhé (giáo viên nhắc lại các hành vi vệ sinh tốt đã học). Nếu bạn nào chưa thực hiện thì hãy bắt đầu ngay. Tiết học sau chúng ta sẽ chia sẻ với nhau về kết quả thực hiện nhé”.
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay

Lưu ý cho giáo viên:

1. Tùy thuộc vào số học sinh trong lớp mà giáo viên chia nhóm cho phù hợp để đảm bảo tất cả các em đều được tham gia.
2. Khi có sự bất đồng trong nhóm, giáo viên không nên đưa ra câu trả lời ngay lập tức mà nên hỏi có em nào có thể giải thích cho bạn trước, sau đó nếu cần thì trả lời dưới dạng câu hỏi.
3. Sử dụng Vệt Vui Tính để nhắc đi nhắc lại các hành vi vệ sinh tốt mỗi khi bức tranh hành vi tốt được lật lên.
4. Có thể tăng độ khó của trò chơi bằng cách đưa ra thêm điều kiện về thời gian.

Tiết học 4: Đường lây truyền bệnh

Mục đích:

- Giúp học sinh nhận biết được các con đường lây truyền bệnh thông qua các hành vi vệ sinh xấu.
- Giúp phát triển tư duy phân tích và kỹ năng trình bày

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Con đường lây truyền bệnh
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Đường lây truyền phân miệng

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Công cụ cho lớp 1 – 3:
  - ✓ 01 Bộ tranh tiết 4 (đường lây truyền bệnh).
  - ✓ Tranh áp phích sơ đồ đường lây truyền bệnh
  - ✓ 01 tờ giấy A0, bút màu, băng dính.
- Công cụ cho lớp 4 – 5:
  - ✓ 02 Bộ tranh tiết 4 (đường lây truyền bệnh).
  - ✓ Tranh áp phích sơ đồ đường lây truyền bệnh
  - ✓ 02 tờ giấy A0, bút màu, băng dính.

Cách làm:

- Vẹt Vui Tính dẫn đề:
“Xin chào tất cả các bạn, mình tên là gì nhỉ? Mình rất vui vì các bạn vẫn nhớ tên mình là Vẹt Vui Tính. Hôm trước chúng ta học bài phân loại hành vi vệ sinh... hành vi xấu thì có hại cho sức khỏe, đặc biệt là làm cho chúng ta dễ mắc bệnh tiêu chảy, bị đau bụng, v.v.. Hôm nay chúng ta sẽ cùng xem con đường lây truyền bệnh như thế nào nhé?”.

Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Đường lây truyền bệnh

1. Treo tranh áp phích đường lây truyền bệnh lên bảng hoặc lên tường. Giáo viên chỉ vào hình vẽ bên trái và hỏi “Các em có biết bạn đang làm gì không? Hành vi này là tốt hay xấu?”. Sau đó chỉ vào hình vẽ bên tay phải và hỏi “Các em đây là cái gì? Cái miệng đúng không?”.

- Giáo viên gợi ý “*Tại sao bàn tay, con ruồi, nước sinh hoạt và rau, củ lại có liên quan với việc phóng uế bừa bãi và với cái miệng?*” Giáo viên có thể gợi ý về các con đường lây truyền bệnh nếu học sinh cảm thấy lúng túng. Sau đó giáo viên chỉ vào sơ đồ và giải thích rõ ràng từng con đường lây truyền bệnh.
- Mời một số em nhắc lại những gì giáo viên vừa nói, các em khác bổ sung cho đến khi có được lời giải thích đầy đủ nhất và đúng nhất.

Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Đường lây truyền phân miệng

- Giáo viên nói: “*Các em biết đấy, hành vi vệ sinh xấu sẽ có hại cho sức khỏe, làm cho chúng ta dễ mắc các bệnh.*” Giáo viên cầm bức tranh về cậu bé đang phóng uế bừa bãi và hỏi học sinh “*Đây là hành vi gì ? Hành vi phóng uế bừa bãi này là hành vi xấu phải không? .Còn đây là cái gì? cái miệng đúng không?*”. Sau đó dán bức tranh cậu bé phóng uế vào bên trái và bức tranh cái miệng vào bên phải.
- Sau khi học sinh trả lời, giáo viên nói: “*Chúng ta đã thấy bạn phóng uế bừa bãi và đây là cái miệng của bạn ấy. Các em có biết tại sao mà phân của bạn ấy lại lên miệng của bạn ấy không?. Chúng ta sẽ cùng thảo luận xem bằng những con đường nào mà phân lại tiếp xúc được với miệng nhé*”.
- Chia học sinh thành 2 nhóm và phát cho mỗi nhóm một bộ tranh “*đường lây truyền bệnh*” và một tờ giấy A0. Yêu cầu học sinh chọn các bức tranh mà các em cho rằng đó là nguyên nhân cơ bản làm lây lan bệnh tật, xếp các hình vẽ theo chiều dọc từ trên xuống dưới, rồi dùng các mũi tên giữa các hình vẽ để tạo ra một sơ đồ biểu thị các con đường mà theo đó phân tiếp xúc với miệng.
- Khi các nhóm đã hoàn thành sơ đồ của mình, yêu cầu mỗi nhóm cử một đại diện lên giải thích rõ về từng bức tranh và tại sao lại vẽ các mũi tên như vậy cho cả lớp. Nhóm phải trả lời bất cứ câu hỏi nào được đặt ra.
- Sau phần trình bày của 2 nhóm, giáo viên dán tranh áp phích đường lây truyền bệnh lên bảng để các nhóm so sánh với kết quả thảo luận của nhóm mình. Nếu có sự khác biệt thì khuyến khích học sinh nêu lý do lựa chọn của mình. Giáo viên kết luận và nhấn mạnh nội dung các em cần nhớ.
- Nếu còn thời gian thì giáo viên có thể cho các em làm bài toán tính lượng phân thải ra như sau:
  - Một người thải ra 350gram phân trong một ngày, trung bình mỗi hộ gia đình có 5 người. Vậy lượng phân một hộ gia đình thải ra trong một ngày là bao nhiêu? trong một tuần là bao nhiêu? trong một năm là bao nhiêu?
  - Nếu trong thôn có 10 hộ gia đình không có nhà vệ sinh, mà phóng uế bừa bãi thì lượng phân phát tán tự do sẽ là bao nhiêu trong một ngày? Một tuần? Một năm?
  - Nếu 1 bao thóc (gạo) thường là 20kg/bao, thì lượng phân mà cả thôn “sản xuất” ra trong một ngày là bao nhiêu bao? Trong một tuần là bao nhiêu? Trong một năm là bao nhiêu?
  - Các em cảm thấy như thế nào khi có thể mình cũng đã và đang ăn các thức ăn có nhiễm phân người khác ? Các em có chấp nhận các hộ gia đình không có nhà vệ sinh, phóng uế bừa bãi không?

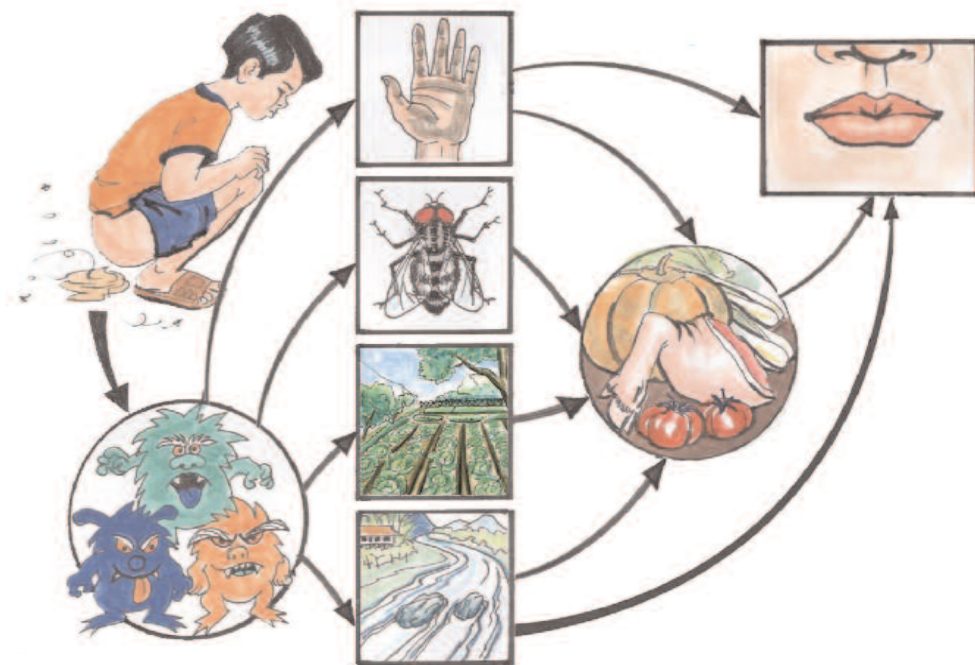

- Vẹt Vui Tính kết luận bài học:
Bây giờ mình mới rõ là phân vào trong cơ thể chúng ta qua đường miệng bằng rất nhiều cách (chỉ vào sơ đồ): phân qua đôi bàn tay, phân có ruồi, chuột, bọ đậu vào, phân thấm xuống đất làm ô nhiễm môi trường, phân trôi xuống sông, suối làm ô nhiễm nguồn nước -> rồi thông qua các thức ăn, nước uống mất vệ sinh -> chúng ta ăn vào miệng. Trời ơi, vậy là chúng ta lại ăn phải phân của mình đã thải ra. Phải cắt đứt đường lây truyền này thôi. Các bạn có đồng ý với mình không? (cả lớp đồng thanh đồng ý).
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Sử dụng nhiều câu hỏi tại sao và như thế nào để học sinh phải đưa ra ý kiến của riêng mình.
2. Bài tập này sẽ khó đối với các em nhút nhát, tuy nhiên cần khuyến khích các em tham gia vào thảo luận nhóm.
3. Chuẩn bị cho kịch tiểu phẩm trong tiết học sau về các biện pháp ngăn chặn mầm bệnh: Giáo viên lựa chọn các học sinh tham gia đóng tiểu phẩm, có thể lựa chọn trên tinh thần xung phong, hoặc lựa chọn dựa trên năng khiếu và sự tự nguyện của cá nhân trẻ. Giáo viên đưa kịch bản 1 “Con ruồi bẩn thỉu” (Phụ lục 1), phân vai và nói với các em về yêu cầu đối với nhân vật mà mỗi em đảm nhiệm. Nếu có thể thì duyệt trước với nhóm được lựa chọn.

Đường lây truyền bệnh

Tiết học 5 : Các biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh

Mục đích:

- Giúp các em xác định được những thói quen tốt nào có tác dụng ngăn chặn các đường lây truyền;
- Giúp các em phát triển kỹ năng tư duy logic, phân tích và giải quyết vấn đề

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh và kịch tiểu phẩm

Chuẩn bị:

- Chút vệt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Công cụ cho lớp 1- 3:
  - ✓ Sơ đồ đường lây truyền bệnh đã vẽ ở tiết trước
  - ✓ 01 Bộ tranh tiết 5
  - ✓ 01 tờ giấy A0, bút màu, băng dính.
- Công cụ cho lớp 4 - 5:
  - ✓ Sơ đồ đường lây truyền bệnh đã vẽ ở tiết trước
  - ✓ 01 Bộ tranh tiết 5
  - ✓ 02 tờ giấy A0, bút màu, băng dính.
  - ✓ Kịch bản 1: Con ruồi bẩn thỉu (phụ lục 1)

Cách làm: (chú ý: các bài tập trong tiết học này áp dụng cho tất cả các lớp từ lớp 1 đến lớp 5)

- Vệt Vui Tính dẫn đề:
“Các bạn có nhớ là trong tiết trước chúng mình đã ngạc nhiên khi nhận ra phần của mình hoàn toàn có thể đến miệng của chính mình nếu chúng ta có hành vi vệ sinh xấu. Hôm nay chúng ta sẽ cùng xem cách ngăn chặn việc mầm bệnh đến với chúng ta thế nào nhé”.

Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Biện pháp ngăn chặn sự lây lan bệnh

1. Giáo viên treo sơ đồ đường lây truyền bệnh lên bảng. Mời một em học sinh xung phong lên bảng giải thích lại sơ đồ Đường lây truyền bệnh đã học ở tiết trước. Tương tự như ở tiết học trước, mời các em khác bổ sung cho đến khi có được lời giải thích đầy đủ nhất và đúng nhất.
2. Giáo viên đưa cho cả lớp xem bộ tranh số 5 các hành vi vệ sinh tốt và hướng dẫn: “Đây là các hành vi vệ sinh tốt có tác dụng ngăn chặn đường lây truyền mầm bệnh. Các em hãy đặt các bức tranh thích hợp vào từng đường lây truyền trên sơ đồ và giải thích tại sao hành vi vệ sinh này lại giúp ngăn được mầm bệnh đi từ phân tới miệng”.
3. Mời ba em học sinh khác lên bảng. Ba em sẽ thảo luận với nhau về vị trí và lý do đặt các bức tranh, sau đó nhóm cử 1 bạn trình bày với cả lớp về lý do vì sao nhóm lại đặt bức tranh hành vi vệ sinh tốt ở đó. Khen ngợi để các em mạnh dạn phát biểu.

Hoạt động dành cho lớp 4 - 5: Đóng kịch tiểu phẩm “Con ruồi bẩn thỉu”

1. Kiểm tra xem công tác chuẩn bị (như đã hướng dẫn ở cuối tiết học trước) đã hoàn tất chưa, các học sinh được phân công diễn tiểu phẩm đã sẵn sàng chưa.
2. Giáo viên giới thiệu “Chúng ta sẽ xem tiểu phẩm “Con ruồi bẩn thỉu”. Các em chú ý quan sát và sau đó trả lời các câu hỏi về ruồi truyền mầm bệnh như thế nào nhé”. Khi các diễn viên đã sẵn sàng thì bắt đầu vở kịch. Học sinh khác có thể đứng thành vòng tròn xung quanh.
3. Sau khi vở kịch kết thúc, giáo viên cảm ơn sự nhiệt tình và diễn xuất của các em học sinh đóng vai trong tiểu phẩm. Sau đó giáo viên viết lên bảng những câu hỏi đã có trong phần Hướng dẫn đóng kịch tiểu phẩm (xem Hướng dẫn giáo viên). Hỏi cả lớp từng câu một và để các em trả lời tự do.

- Vẹt Vui Tính kết luận bài học:
“Mình rất ngạc nhiên là lớp mình có nhiều diễn viên giỏi quá, và tất cả các bạn cũng rất giỏi nữa. Các bạn đã tìm được cách để không bị ốm, không bị đau bụng, không bị tiêu chảy rất nhanh. Các bạn cùng với mình nhắc lại một lần nữa nhé”. (Khi nói đến thông điệp nào thì bóc bức tranh tương ứng và dán lên bảng).
  - Sử dụng hố xí hợp vệ sinh.
  - Rửa tay bằng xà phòng với nước sạch trước khi ăn, sau khi đi vệ sinh.
  - Đậy thức ăn chín, uống nước đã đun sôi.
  - Vứt rác vào thùng rác.
- Kết thúc bài học bằng “Bài hát Rửa tay”.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Nếu có thể in thêm các áp phích về đường lây truyền và tranh về các biện pháp ngăn chặn thì có thể chia lớp thành nhiều nhóm nhỏ. Như vậy sẽ rèn luyện cho học sinh về khả năng phân tích nhiều hơn. Trong trường hợp chỉ có một áp phích về đường lây truyền và học sinh phải lên bảng trình bày với cả lớp thì mời một nhóm 03 em sẽ giúp các em tự tin hơn.

2. Kịch bản mẫu chỉ là gợi ý. Trong quá trình diễn kịch, giáo viên có thể để học sinh biến tấu, thêm thắt các chi tiết và tình huống thực tế, sử dụng ngôn ngữ của các em. Tuy nhiên giáo viên cần đảm bảo là thông điệp chính được chuyển tải trọn vẹn và chính xác.
3. Sau bài học, giáo viên chọn học sinh để đóng vai các nhân vật trong kịch bản “Con giun gốc nghềch” (kịch bản 2) và đưa kịch bản để các em chuẩn bị trước.

BƯỚC 4: THỰC HIỆN HÀNH VI VỆ SINH

BƯỚC	TIẾT HỌC	CÔNG CỤ
4. Thực hiện hành vi vệ sinh	<ol style="list-style-type: none"> 6. Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch 7. Bảo quản thức ăn hợp vệ sinh 8. Sử dụng hố xí hợp vệ sinh 9. Giữ gìn trường, lớp em sạch sẽ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bộ tranh các tiết 2. Kịch bản 2: “Con giun góc ghế” 3. Kịch bản 3: “Cứ tưởng tiết kiệm” 4. Tranh áp phích sử dụng HXHVS 5. Kịch bản 4: “Thấy rác là nhặt”

Bước này có 4 tiết học, trong đó mỗi tiết học có 1 hoạt động:

1. Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch: giúp các em biết rửa tay đúng cách và các thời điểm rửa tay quan trọng.
2. Bảo quản thức ăn và ăn uống hợp vệ sinh: giúp các em hiểu thức ăn phải được bảo quản hợp vệ sinh và phải ăn chín uống sôi để phòng tránh bệnh tiêu chảy.
3. Sử dụng hố xí hợp vệ sinh: giúp các em biết cách sử dụng nhà vệ sinh đúng cách.
4. Giữ gìn và bảo vệ trường, lớp em sạch sẽ: giúp các em hiểu và có ý thức giữ gìn, bảo vệ trường, lớp sạch sẽ.

Kết quả mong đợi

Sau bước này, kết quả cần đạt được là các em có kỹ năng và thực hiện các hành vi vệ sinh hàng ngày.

Tiết học 6: Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch

Mục đích:

- Giúp các em hiểu về tầm quan trọng của việc rửa tay và thời điểm cần rửa tay
- Các em có thể thực hiện rửa tay đúng cách
- Lập kế hoạch cá nhân để thực hiện hành vi rửa tay

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Học và thực hành rửa tay đúng cách
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Đóng kịch “ Con giun góc nghếch”

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính cho tất cả các hoạt động
- Công cụ cho lớp 1 - 3:
  - ✓ Bộ tranh tiết 6: Tranh áp phích 6 bước rửa tay
  - ✓ 02 chậu nhỏ, 01 bánh xà phòng, 2 khăn mặt trắng và một số khăn lau tay khác
  - ✓ Các bánh xà phòng nhỏ (tốt nhất là đủ cho mỗi em học sinh một bánh)
- Công cụ cho lớp 4 - 5:
  - ✓ Kịch bản 2 “ Con giun góc nghếch”
  - ✓ Các bánh xà phòng nhỏ (tốt nhất là đủ cho mỗi em học sinh một bánh)

Cách làm:

- Vẹt Vui Tính dẫn đề:
“Các bạn còn nhớ ngày đầu tiên khi mình gặp các bạn, chúng ta đã làm quen với nhau rồi phải không nào?”

Hoạt động dành cho lớp 1 – 3 : Học và thực hành rửa tay đúng cách

1. Giáo viên hỏi các em viết 3 câu hỏi lên bảng và nói với học sinh là cả lớp sẽ cùng với Vẹt Vui Tính trả lời từng câu hỏi này:

1- Tay làm được những việc gì?

2- Tại sao lại phải rửa tay bằng xà phòng và với nước sạch?

3- Rửa tay như thế nào?

2. Sau câu hỏi thứ nhất, giáo viên giải đáp: “Bàn tay là “nhân vật” chăm chỉ nhất trên cơ thể. Bàn tay làm được rất nhiều việc, như tay phải cầm đồ chơi khi em chơi, tay phải cầm chổi khi em quét nhà, tay phải chống xuống đất để đỡ các em khỏi ngã, tay phải chùi dít cho em khi em đi vệ sinh hay chùi dít cho em bé khi em phải trông em, lại còn phải cầm thức ăn khi chúng ta ăn nữa chứ, v.v... Vì thế chúng ta cần chăm sóc cho đôi bàn tay”.
3. Sau câu hỏi thứ hai, giáo viên giải đáp: “Vì chăm chỉ như vậy nên bàn tay phải tiếp xúc với rất nhiều chất bẩn, ví dụ như đất, nước bẩn, phân người, phân súc vật, v.v... Chất bẩn, vi khuẩn gây bệnh sẽ bám vào tay. Vi khuẩn không chết nếu các em chỉ rửa tay bằng nước, mà chỉ có xà phòng mới loại bỏ được vi khuẩn gây bệnh. Vì thế các em phải rửa tay bằng xà phòng và với nước sạch”.
4. Sau câu hỏi thứ ba, giáo viên giải đáp: Chất bẩn và vi khuẩn bám đặc biệt lâu ở kẽ tay và móng tay, mà chúng ta khó nhìn thấy được bằng mắt thường. Do đó phải rửa tay đúng cách:
  - 1- Làm ướt hai bàn tay bằng nước sạch, xoa xà phòng vào lòng bàn tay và chà xát hai bàn tay với nhau.
  - 2- Dùng ngón tay và lòng bàn tay này cuốn xoay lần lượt từng ngón của bàn tay kia và ngược lại..
  - 3- Dùng lòng bàn tay này chà xát chéo lên mu bàn tay kia và ngược lại..
  - 4- Dùng đầu ngón tay của lòng bàn tay này miết vào kẽ giữa các ngón tay của bàn tay kia và ngược lại.
  - 5- Chụm 5 đầu ngón tay của bàn tay kia bằng cách xoay đi, xoay lại.
  - 6- Cuối cùng xả cho nước sạch hết xà phòng và lau khô tay bằng khăn sạch.
5. Giáo viên nói với học sinh là có thể kiểm chứng mức độ sạch của rửa tay đúng cách. Yêu cầu học sinh mang vào lớp 02 chậu nước, 02 khăn sạch và 01 bánh xà phòng.
- 6- Mời hai học sinh xung phong rửa tay: một em sẽ rửa tay với nước và xà phòng còn em thứ hai sẽ chỉ rửa tay với nước. Sau khi rửa xong tay, hai em lau tay vào khăn sạch. Giáo viên cầm lại 2 chiếc khăn lau tay và so sánh. Các em nhận xét xem khăn nào trắng hơn? Vì sao? Kết luận là rửa tay bằng xà phòng sạch hơn.
- 7- Giáo viên nói với học sinh đi ra bể nước, hướng dẫn các em lần lượt thực hành rửa tay đúng cách. Khi tất cả học sinh đã rửa tay xong, giáo viên nói với các em hãy đồng loạt xòe tay cho nhau xem. Hỏi “các em cảm thấy thế nào? Các em có thể rửa tay đúng như thế này thường xuyên không? Các em sẽ rửa tay vào lúc nào?”.
- 8- Sau khi học sinh cam kết sẽ thực hiện, phát cho mỗi em một bánh xà phòng nhỏ mang về, nói với mẹ đây là xà phòng dùng để rửa tay hàng ngày.

Hoạt động dành cho lớp 4 - 5 : đóng kịch tiểu phẩm “Con giun gốc nghếch”

1. Kiểm tra xem công tác chuẩn bị (như đã hướng dẫn ở cuối tiết học trước) đã hoàn tất chưa, các học sinh được phân công diễn tiểu phẩm đã sẵn sàng chưa.
2. Giáo viên giới thiệu “Chúng ta sẽ xem tiểu phẩm “Con giun gốc nghếch”. Các em chú ý quan sát và sau đó trả lời các câu hỏi về tại sao giun lại sống trong bụng

ta và làm hại ta được nhé”. Khi các diễn viên đã sẵn sàng thì bắt đầu vở kịch. Học sinh khác có thể đứng thành vòng tròn xung quanh.

3. Sau khi vở kịch kết thúc, giáo viên cảm ơn sự nhiệt tình và diễn xuất của các em học sinh đóng vai trong tiểu phẩm. Sau đó giáo viên viết lên bảng những câu hỏi đã có trong phần Hướng dẫn đóng kịch tiểu phẩm (xem Hướng dẫn giáo viên). Hỏi cả lớp từng câu một và để các em trả lời tự do.
4. Giáo viên nói: Các em phải rửa tay bằng xà phòng và với nước sạch, nhưng cần phải rửa tay đúng cách mới loại bỏ được vi khuẩn gây bệnh. Giáo viên mời một em lên làm mẫu rửa tay đúng:
  - 1- Làm ướt hai bàn tay bằng nước sạch, xoa xà phòng vào lòng bàn tay và chà xát hai bàn tay với nhau.
  - 2- Dùng ngón tay và lòng bàn tay này cuốn xoay lần lượt từng ngón của bàn tay kia và ngược lại.
  - 3- Dùng lòng bàn tay này chà xát chéo lên mu bàn tay kia và ngược lại..
  - 4- Dùng đầu ngón tay của lòng bàn tay này miết vào kẽ giữa các ngón tay của bàn tay kia và ngược lại.
  - 5- Chụm 5 đầu ngón tay của bàn tay kia bằng cách xoay đi, xoay lại.
  - 6- Cuối cùng xả cho nước sạch hết xà phòng và lau khô tay bằng khăn sạch.
5. Giáo viên nói với học sinh đi ra bể nước, hướng dẫn các em lần lượt thực hành rửa tay đúng cách. Khi tất cả học sinh đã rửa tay xong, giáo viên nói với các em hãy đồng loạt xòe tay cho nhau xem. Hỏi “các em cảm thấy thế nào? Các em có thể rửa tay đúng như thế này thường xuyên không? Các em sẽ rửa tay vào lúc nào?”.
6. Sau khi học sinh cam kết sẽ thực hiện, phát cho mỗi em một bánh xà phòng nhỏ mang về, nói với mẹ đây là xà phòng dùng để rửa tay hàng ngày.
7. Hỏi học sinh xem về nhà các em sẽ nói với bố/mẹ về thực hiện rửa tay đúng cách ở nhà như thế nào.

- Vết Vui Tính kết luận bài học:
*“Rửa tay bằng xà phòng mới tiêu diệt được vi khuẩn và trứng giun.
Rửa tay bằng xà phòng với nước sạch trước khi ăn, sau khi đi vệ sinh.
Rửa tay phải rửa cả kẽ tay, móng tay, lòng bàn tay, mu bàn tay, cổ tay”*
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay.

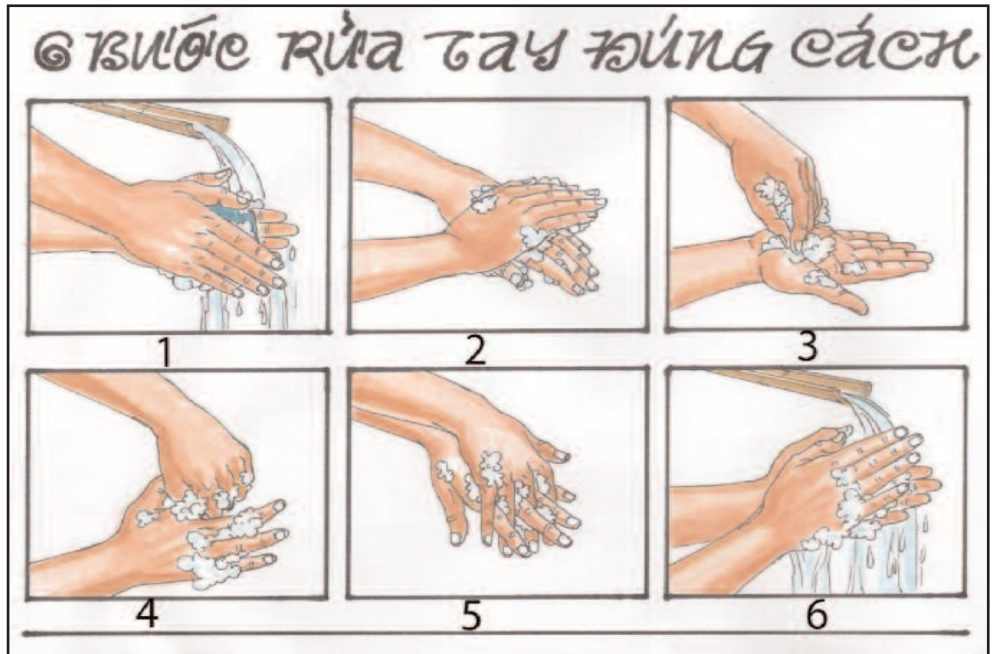

Lưu ý cho giáo viên:

1. Trọng tâm của bài này là thực hành rửa tay, do vậy cần quan sát để phát hiện nhanh những em rửa tay chưa đúng cách. Nếu nhiều em rửa sai cách mà không có thời gian để hướng dẫn từng em thì có thể tập hợp các em lại sau giờ học để hướng dẫn lại.
2. Kịch bản mẫu chỉ là gợi ý. Trong quá trình diễn kịch, giáo viên có thể để học sinh biến tấu, thêm thắt các chi tiết và tình huống thực tế, sử dụng ngôn ngữ của các em. Tuy nhiên giáo viên cần đảm bảo là thông điệp chính được chuyển tải trọn vẹn và chính xác.

3. Sau bài học, giáo viên chọn học sinh để đóng vai các nhân vật trong kịch bản 3 “Cứ tưởng tiết kiệm” (Phụ lục 1) và đưa kịch bản để các em chuẩn bị trước.

Tiết học 7: Bảo quản thức ăn hợp vệ sinh

Mục đích:

- Giúp học sinh thấy được sự cần thiết của việc giữ cho đồ dùng sạch sẽ, dạy thức ăn đã nấu chín bằng lồng bàn, uống nước đun sôi.
- Rèn luyện kỹ năng trình bày

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Kể chuyện theo tranh
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Đóng kịch “Cử tửng tiết kiệm”

Chuẩn bị:

- Chú vẹt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Công cụ cho lớp 1 - 3:
  - ✓ Bộ tranh tiết 7
  - ✓ Băng dính, giấy màu
- Công cụ cho lớp 4 - 5:
  - ✓ Kịch bản 3 “Cử tửng tiết kiệm”

Cách làm:

- Vẹt Vui Tính dẫn đề:

Chào các bạn! Các bạn còn nhớ tiết trước chúng ta học về vấn đề gì không? Đó là rửa tay đúng cách. Thế ai trong số các bạn lớp mình về nhà thực hiện việc rửa tay nào? Các bạn nhớ duy trì việc rửa tay hàng ngày nhé. Còn hôm nay chúng ta sẽ cùng với cô giáo học về cách giữ thức ăn không bị ôi thiu và ăn, uống hợp vệ sinh nhé.

Hoạt động dành cho lớp 1 - 3: Kể chuyện theo tranh

1. Chia lớp thành 4 nhóm. Phát cho mỗi nhóm một bộ tranh. Đề nghị các em xếp tranh sao cho có thể kể thành một câu chuyện (ví dụ như bức tranh 1 là hai em đang mua quà, bánh, kẹo bị ruồi bâu, sau đó bức tranh 2 là uống nước lã, rồi sang bức tranh 3 là cả hai em đều đang ốm bụng).
2. Sau khi các nhóm đã xếp xong, mời đại diện các nhóm lên kể câu chuyện của nhóm mình. Giáo viên đặt nhiều câu hỏi tại sao, để học sinh tìm nguyên nhân và

tác hại của hành vi xấu ăn uống mất vệ sinh, cũng như tác dụng của hành vi tốt càng nhiều càng tốt.

3. Giáo viên sử dụng các bức tranh còn lại (thức ăn phải đậy, uống nước đã đun sôi, nhà bếp sạch sẽ, rửa tay trước khi ăn) để nhắc nhở các em về các biện pháp phòng tránh bệnh tật

Hoạt động dành cho lớp 4 - 5: kịch tiểu phẩm “Cứ tưởng tiết kiệm”

1. Kiểm tra xem công tác chuẩn bị (như đã hướng dẫn ở cuối tiết học trước) đã hoàn tất chưa, các học sinh được phân công diễn tiểu phẩm đã sẵn sàng chưa.
2. Giáo viên giới thiệu “Chúng ta sẽ xem tiểu phẩm “Cứ tưởng tiết kiệm”. Các em chú ý quan sát và sau đó trả lời các câu hỏi về tại sao thức ăn dù đã nấu chín nhưng nếu để ruồi đậu vào thì lại có hại cho sức khỏe nhé”. Khi các diễn viên đã sẵn sàng thì bắt đầu vở kịch. Học sinh khác có thể đứng thành vòng tròn xung quanh.
3. Sau khi vở kịch kết thúc, giáo viên cảm ơn sự nhiệt tình và diễn xuất của các em học sinh đóng vai trong tiểu phẩm. Sau đó giáo viên viết lên bảng những câu hỏi đã có trong phần Hướng dẫn đóng kịch tiểu phẩm (xem Hướng dẫn giáo viên). Hỏi cả lớp từng câu một và để các em trả lời tự do.
4. Hỏi học sinh xem các em về nhà sẽ nói với bố/mẹ về việc đậy lồng bàn và ăn uống hợp vệ sinh như thế nào.

- Vệt Vui Tính kết luận bài học:
*“Không để thức ăn sống cùng với thức ăn chín
Ăn thức ăn nấu chín, uống nước đã đun sôi, tuyệt đối không được uống nước lã
Nếu thức ăn đã nấu chín chưa ăn ngay phải đậy nắp hay đậy lồng bàn.
Không ăn thức ăn đã ôi thiu
Bát đĩa, cốc uống nước phải rửa sạch sẽ»*
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Khuyến khích học sinh kể những câu chuyện khác nhau theo cách sắp xếp các bức tranh.
2. Kịch bản mẫu chỉ là gợi ý. Trong quá trình diễn kịch, giáo viên có thể để học sinh biến tấu, thêm thắt các chi tiết và tình huống thực tế, sử dụng ngôn ngữ của các em. Tuy nhiên giáo viên cần đảm bảo là thông điệp chính được chuyển tải trọn vẹn và chính xác.
3. Sau bài học, giáo viên chọn học sinh để đóng vai các nhân vật trong kịch bản 4 “Thấy rác là nhặt” (Phụ lục 1) và đưa kịch bản để các em chuẩn bị trước.

Tiết học 8: Sử dụng hố xí hợp vệ sinh.

Mục đích:

- Giúp các em hiểu được thế nào là một hố xí hợp vệ sinh;
- Biết cách sử dụng hố xí hợp vệ sinh đúng cách, an toàn.
- Sử dụng hố xí hợp vệ sinh mọi lúc mọi nơi

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Tô màu tranh hố xí hợp vệ sinh
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Học và thực hành sử dụng hố xí hợp vệ sinh

Chuẩn bị:

- Chú vẹt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Công cụ cho lớp 1 - 3:
  - ✓ Bộ tranh tiết 8
  - ✓ 03 bản sao bộ tranh đen trắng tiết 8
  - ✓ 02 tranh áp phích sử dụng hố xí hợp vệ sinh
  - ✓ Băng dính, giấy màu
- Công cụ cho lớp 4 - 5:
  - ✓ Các dụng cụ: chổi, xẻng, tro, vôi bột....

Cách làm:

- Vẹt Vui Tính dẫn đề:

Chào các bạn! Các bạn về nhà đã thực hiện việc ăn uống vệ sinh, an toàn như thế nào? Các bạn nhớ là phải làm thường xuyên đấy. Hôm nay chúng ta sẽ học bài “Sử dụng hố xí hợp vệ sinh” các bạn a.

Hoạt động dành cho lớp 1 – 3 : Tô màu tranh hố xí hợp vệ sinh

1. Giáo viên hỏi học sinh “những em nào mà ở nhà mình chưa có nhà vệ sinh thì đứng sang bên trái, những em nào ở nhà mình đã có nhà vệ sinh rồi thì đứng sang bên phải”.
2. Với nhóm các em không có nhà vệ sinh, giáo viên hỏi “vậy các em đi ị ở đâu?”. Câu trả lời sẽ là đi ị tự do. Với nhóm các em có nhà vệ sinh, giáo viên hỏi “các

em có đi ị vào nhà vệ sinh đó không? Tại sao có và tại sao không?”. Câu trả lời có thể là: tối, bẩn, hôi.

3. Giáo viên cho học sinh xem các tranh minh họa hố xí không sạch sẽ và hỏi các em “hố xí nhà các em trông như thế nào? có giống như trong tranh không”
4. Hướng dẫn các em thảo luận về mối nguy hại nếu sử dụng hố xí bẩn, không hợp vệ sinh. Sau đó chia các em thành 4 nhóm, phát giấy, bút chì và sáp màu cho các em, yêu cầu các em tô màu hố xí sạch sẽ, hợp vệ sinh theo các em suy nghĩ. Sau khi hoàn thành, đại diện các nhóm lên trình bày tác phẩm của nhóm mình. Giáo viên khích lệ và tán thưởng.
5. Giáo viên dán tranh áp phích “Hướng dẫn sử dụng hố xí hợp vệ sinh” lên bảng, chỉ vào từng tranh và nói: “các em cần thường xuyên sử dụng hố xí hợp vệ sinh ở mọi lúc mọi nơi, không đi ị bừa bãi; có ý thức giữ gìn hố xí nhà mình, trường học sạch sẽ; đi ị xong phải đổ tro, đậy nắp và rửa tay bằng xà phòng. Nếu nhà em nào dùng hố xí dội nước (hố xí tự hoại), thì nhớ dội nước sau khi đi ị xong.”

Hoạt động dành cho lớp 4,5: Học và thực hành sử dụng hố xí hợp vệ sinh

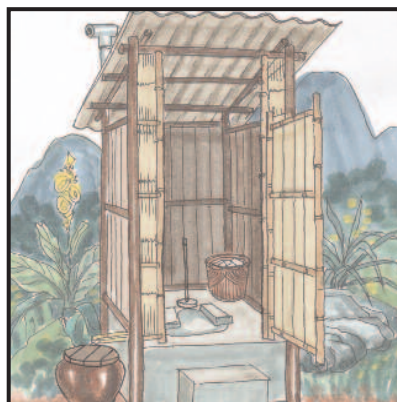
1. Giáo viên đưa học sinh tới khu vệ sinh của trường hoặc hố xí của một gia đình nào đó gần trường để hướng dẫn các em cách sử dụng và cách làm vệ sinh hố xí: cách cầm chổi, đậy nắp, đổ tro, v.v.... Giáo viên có thể làm mẫu cho học sinh quan sát trước khi yêu cầu học sinh thực hành. Hướng dẫn xong các em có thể thực hành. Giáo viên chỉ ra những cách làm đúng hoặc sai khi các em thực hành vệ sinh hố xí.
2. Yêu cầu học sinh rửa tay ngay sau khi hoàn thành thực hành sử dụng và làm sạch nhà vệ sinh. Các em sẽ thực hiện rửa tay đúng cách như đã được học ở bài trước.
3. Giáo viên đề nghị học sinh nói lại với bố mẹ, anh chị em trong gia đình những gì các em đã làm hôm nay. Hỏi học sinh xem các em sẽ nói như thế nào, hướng dẫn cho các em cách giải thích và thuyết phục bố mẹ đồng ý xây nhà vệ sinh (nếu chưa có).

- Vẹt Vui Tính kết luận bài học:
*“Sử dụng hố xí mọi lúc mọi nơi, không đi ị bậy
Giữ gìn hố xí nhà mình, trường học sạch sẽ
Rửa tay sau khi đi vệ sinh”*
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Đảm bảo hố xí ở trường hay ở gia đình làm mẫu phải sạch sẽ và đảm bảo hợp vệ sinh. Có nước rửa tay và xà phòng ở gần đó.
2. Nhắc đi nhắc lại nhiều lần lợi ích của việc sử dụng hố xí hợp vệ sinh, và thông điệp rửa tay sau khi đi vệ sinh.

Tiết học 9: Giữ gìn trường, lớp em sạch sẽ

Mục đích:

- Giúp các em biết được các hành vi xấu vứt rác bừa bãi và hành vi tốt để giữ cho trường lớp sạch, đẹp
- Có ý thức trách nhiệm giữ gìn vệ sinh trường, lớp sạch sẽ.
- Thực hiện giữ gìn vệ sinh trường, lớp sạch sẽ.

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Tô màu tranh vệ sinh lớp học
- Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Kịch tiểu phẩm “ Thấy rác là nhặt”

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Bộ tranh màu tiết 9
- Bản sao bộ tranh đen trắng tiết học 9
- Bút, sáp màu
- Chổi, xẻng hót rác...
- Kịch bản 4 “Thấy rác là nhặt”

Cách làm: (áp dụng cho tất cả các cấp lớp)

- Vẹt Vui Tính dẫn đề:

“Chào các bạn! Sau khi học xong bài sử dụng hố xí hợp vệ sinh, các bạn đã thực hiện như thế nào? Các bạn thấy có thoải mái hơn không? Này nhé, mình sẽ không bị ướt khi trời mưa này, không sợ bị bắn chân nữa này, và Ruồi Bẩn Thiu không thể đến đó mà nhảy múa nữa. Mình không muốn gặp lại Ruồi Bẩn Thiu nữa đâu. Vậy chúng ta tiếp tục sử dụng nhà vệ sinh nhé. Còn hôm nay chúng ta sẽ cùng xem làm thế nào để giữ vệ sinh trường lớp nhé.”

Hoạt động dành cho lớp 1 – 3: Tô màu tranh vệ sinh lớp học

1. Giáo viên giơ từng bức tranh màu lên trước cả lớp, hỏi các em xem trong từng tranh một là hành vi vệ sinh tốt hay xấu, mời một số em đứng dậy giải thích tại sao lại nghĩ như vậy. Giáo viên kết luận những hành vi nào là tốt, nhắc nhở các em cần duy trì để giữ gìn trường lớp sạch sẽ
2. Giáo viên đưa ra bức tranh đen trắng vẽ sân trường và lớp học bẩn, rác vứt bừa

bãi, bàn ghế không ngay ngắn và hướng dẫn cách tô màu cho tranh. Trong đó, màu đỏ là để tô những gì mà các em cho là bẩn thỉu. Giáo viên dành cho học sinh 20 phút để tô màu. Sau đó, giáo viên chọn một vài tranh các em đã tô dán lên bảng để cả lớp cùng xem và nhận xét về từng bức tranh.

3. Giáo viên hỏi “Trong trường mình các em thấy rác như vậy nhiều nhất ở đâu? Tại sao lại có rác ở đó? Theo các em thì cần phải làm gì để không còn rác ở đó nữa?”. Giáo viên gợi ý để cho các em nhớ và nhắc lại những hành vi vệ sinh trường lớp tốt ở trong các tranh màu và khuyến khích các em đưa thêm ra các ý tưởng làm cho trường lớp sạch sẽ.

Hoạt động dành cho lớp 4 – 5: Kịch tiểu phẩm “Thấy rác là nhặt”

1. Kiểm tra xem công tác chuẩn bị (như đã hướng dẫn ở cuối tiết học trước) đã hoàn tất chưa, các học sinh được phân công diễn tiểu phẩm đã sẵn sàng chưa.
2. Giáo viên giới thiệu “Chúng ta sẽ xem tiểu phẩm “Thấy rác là nhặt”. Các em chú ý quan sát và sau đó trả lời các câu hỏi về hành vi vệ sinh nào cần làm nhé”. Khi các diễn viên đã sẵn sàng thì bắt đầu vở kịch. Học sinh khác có thể đứng thành vòng tròn xung quanh.
3. Sau khi vở kịch kết thúc, giáo viên cảm ơn sự nhiệt tình và diễn xuất của các em học sinh đóng vai trong tiểu phẩm. Sau đó giáo viên viết lên bảng những câu hỏi đã có trong phần Hướng dẫn đóng kịch tiểu phẩm (xem Hướng dẫn giáo viên). Hỏi cả lớp từng câu một, và để các em trả lời tự do.
4. Hỏi học sinh xem các em về nhà sẽ nói với bố/mẹ về việc vứt rác vào nơi qui định như thế nào.

- Vẹt Vui Tính kết luận bài học:
“Vứt rác vào thùng hay sọt đựng rác. Nếu thấy rác là nhặt và vứt vào nơi qui định.”
- Kết thúc bài học bằng “Bài hát rửa tay”

Lưu ý cho giáo viên:

Kịch bản mẫu chỉ là gợi ý. Trong quá trình diễn kịch, giáo viên có thể để học sinh biến tấu, thêm thắt các chi tiết và tình huống thực tế, sử dụng ngôn ngữ của các em. Tuy nhiên giáo viên cần đảm bảo là thông điệp chính được chuyển tải trọn vẹn và chính xác.

BƯỚC 5: LẬP KẾ HOẠCH THỰC HIỆN

BƯỚC

5. Lập kế hoạch thực hiện

TIẾT HỌC

10. Sáng kiến hành động
11. Tổng kết

CÔNG CỤ

1. Làm bích báo
2. Trò chơi: “Hái hoa dân chủ”, vẽ tranh

Bước này có 2 tiết học, mỗi tiết có 1 hoạt động:

Tiết học 10: Sáng kiến hành động: giúp các em lựa chọn và tự xây dựng kế hoạch thay đổi, thực hành các hành vi vệ sinh tốt.

Tiết học 11: Tổng kết: giúp các em nhớ lại nội dung của cả khóa học về giáo dục vệ sinh

Kết quả mong đợi

Sau bước này, kết quả mong đợi là các em đưa ra được những việc cần làm và duy trì thực hiện các hành vi vệ sinh thường xuyên, hàng ngày.

Tiết học 10: Sáng kiến hành động

Mục đích:

- Giúp các em nhớ lại những hành vi tốt cần phải duy trì thực hiện thường xuyên và những hành vi xấu cần phải loại bỏ.
- Xây dựng kế hoạch hành động hàng tuần của cá nhân và của lớp

Thời gian:

45 phút (cho tất cả các lớp)

Nội dung:

- Làm bích báo

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính cho tất cả các lớp
- Giấy A0, giấy màu, bút chì, bút dạ, sấp màu
- Bộ tranh tiết 2

Cách làm: (áp dụng cho tất cả các cấp lớp)

- Vẹt Vui Tính dẫn đề:

“Chào các bạn! Các bạn còn nhớ bài học hôm trước không? Các bạn có thực hiện việc vứt rác vào thùng/sọt rác ở mọi nơi không? Các bạn nhớ nhé thấy rác là nhặt, đừng vứt rác bừa bãi rất mất vệ sinh và làm ô nhiễm môi trường. Còn hôm nay chúng ta sẽ cùng nhau nhắc lại những hành vi vệ sinh tốt nên duy trì thực hiện và những hành vi xấu nào cần xóa bỏ.”

1. Giáo viên hỏi xem các em còn nhớ bài học phân loại hành vi tốt xấu ở tiết 2 không? Sau đó giới thiệu yêu cầu của bài tập: *“Đây là bộ tranh ở tiết 2 bao gồm các hành vi vệ sinh tốt và xấu mà chúng ta đã học ở tiết 2. Nhiệm vụ của chúng ta là sẽ phải suy nghĩ và chọn lựa theo thứ tự ưu tiên từ 1 – 5 những hành vi vệ sinh tốt khuyến khích nên làm và những hành vi vệ sinh xấu cần phải xóa bỏ.”*
2. Giáo viên làm mẫu một lần trước khi yêu cầu học sinh làm bài tập. Chọn một vài tranh hành vi vệ sinh tốt và một vài tranh hành vi xấu dán lên thành hai hàng dọc trên bảng và hỏi: *“Theo các em, hàng dọc bên trái là hành vi gì? Hành vi này là tốt hay xấu? Hành vi tốt nên làm - Hành vi xấu cần xóa bỏ các em nhé.”* Giáo viên hỏi các em thấy hành vi nào nên đặt ở vị trí số một? Và thay đổi vị trí tranh như trả lời của các em. Hỏi các em xem đã hiểu cách làm chưa. Giáo viên giải thích lại nếu còn có em chưa nắm được cách làm.

3. Chia lớp thành 2 nhóm, phát cho mỗi nhóm bộ tranh tiết 2 và yêu cầu các em thảo luận trong nhóm để xếp tranh Hành vi tốt khuyến khích nên làm – Hành vi xấu cần xóa bỏ và xếp theo thứ tự ưu tiên 1 – 5.
4. Giáo viên giải thích để các em hiểu, bức tranh được xếp số 1 là hành vi vệ sinh quan trọng được áp dụng thường xuyên..... Tương tự như thế với các hành vi vệ sinh xấu cần được xóa bỏ. Rồi cả lớp viết lời cho từng bức tranh
5. Các em cùng nhau thống nhất về các hành vi tốt cần phát huy. Các em cùng nhau cam kết thực hiện vì sức khỏe của chính mình. Giáo viên hỏi các em “các em có quyết tâm thực hiện các hành vi tốt có lợi cho sức khỏe và xóa bỏ các hành vi xấu có hại cho sức khỏe không? Nếu có, từng người lên tự viết tên mình vào tờ giấy hoặc ký tên.
6. Sau đó, giúp các em viết lên tờ giấy to, chia làm hai cột hành vi vệ sinh tốt cần được phát huy, những hành vi xấu cần được xóa bỏ cùng với chữ ký của các em. Học sinh trang trí theo ý muốn, khuyến khích mỗi nhóm hãy phát huy sáng tạo, thể hiện tờ bích báo của nhóm mình độc đáo, hấp dẫn, có thể trình bày ý tưởng của nhóm mình trước cả lớp.
7. Sau đó chọn vị trí thích hợp để treo tờ bích báo trong lớp, như một lời nhắc nhở các em hãy thực hiện các hành vi vệ sinh tốt.

- Vết Vui Tính kết luận bài học:
Các bạn nhớ nhé đây là những hành vi vệ sinh tốt khuyến khích nên làm:
  - ✓ Sử dụng hố xí hợp vệ sinh
  - ✓ Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch.
  - ✓ Rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh
  - ✓ Ăn chín, uống nước đã đun sôi .
  - ✓ Bảo vệ môi trường, trường lớp em sạch sẽ
- Kết thúc bài học bằng Bài Hát Rửa Tay.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Không được giúp nhóm chuyển tranh thành lời nói.
2. Đây là một hoạt động quan trọng, cố gắng tạo ra không khí sôi động khi từng người viết tên mình vào băng, quyết tâm áp dụng việc thay đổi hành vi vệ sinh.

Tiết học 11: Lễ tổng kết

Mục đích:

- Hiểu rõ hơn ý nghĩa của khóa học
- Khen thưởng các em thực hiện hành vi vệ sinh tốt

Thời gian:

- 45 phút (cho tất cả các hoạt động)

Nội dung:

- Hoạt động 1: Thi hái hoa dân chủ
- Hoạt động 2: Thi vẽ tranh

Chuẩn bị:

- Chú Vẹt Vui Tính (cho tất cả các hoạt động)
- Giấy khen (cho tất cả các hoạt động)
- Các phần quà nhỏ (cho tất cả các hoạt động)
- Chụp ảnh (cho tất cả các hoạt động)
- **Hoạt động 1:**
  - ✓ Hộp giấy hoặc cây thông để đựng/treo các câu hỏi
  - ✓ Chuẩn bị các câu đố/câu hỏi
- **Hoạt động 2:**
  - ✓ Giấy A4, bút chì đen, tẩy
  - ✓ Bút chì màu hoặc bút sáp màu
  - ✓ Băng dính

Khách mời:

- Cha mẹ học sinh
- Đại diện người dân trong thôn xóm
- Đại diện nhà trường

Cách làm: (Áp dụng cho tất cả các cấp lớp. Tùy theo lượng thời gian có, giáo viên cân nhắc làm một hoặc cả hai hoạt động)

Hoạt động 1: Thi hái hoa dân chủ (dành cho tất cả các lớp)

1. Vẹt Vui Tính giới thiệu về thành phần khách mời của buổi lễ tổng kết *"Xin chào các bạn. Lâu lắm rồi chúng mình mới gặp lại nhau đấy nhỉ? Hôm nay chúng mình sẽ tổ chức lễ tổng kết thật là vui nhé. Giới thiệu với các bạn tham dự buổi lễ hôm nay gồm có ..."*
2. Giáo viên chuẩn bị các câu đố/câu hỏi và những câu trả lời. Câu hỏi viết vào những mảnh giấy nhỏ để trong hộp hoặc treo trên cây thông. Một số câu hỏi gợi ý cho giáo viên như sau:
  - ✓ Làm thế nào để nhận biết được bệnh tiêu chảy?
  - ✓ Hãy nói về một hành vi vệ sinh tốt hay xấu
  - ✓ Lúc nào cần phải rửa tay với xà phòng và nước sạch?
  - ✓ Tại sao rửa tay với xà phòng và nước sạch lại quan trọng?
  - ✓ Bạn làm gì sau khi sử dụng nhà vệ sinh?
  - ✓ Bạn làm gì buổi sáng khi ngủ dậy?..
3. Vẹt Vui Tính bắt đầu giới thiệu về cuộc thi "Hái Hoa Dân Chủ": *"Trên cây có rất nhiều bông hoa, mỗi bông hoa là một câu hỏi; các bạn có thể chọn bông hoa bất kỳ - và đọc to câu hỏi cho cả lớp nghe, sau đó trả lời; nếu bạn trả lời đúng thì được nhận một phần thưởng, nếu bạn trả lời sai hoặc chưa rõ ràng, bạn khác có thể trả lời hoặc bổ sung, các bạn nhé."*
4. Giáo viên quy định thời gian để suy nghĩ câu trả lời là 5 hoặc 10 phút. Sau đó, giáo viên gọi từng em lên chọn câu hỏi, lắng nghe các em trả lời. Em nào trả lời đúng sẽ được tặng một phần thưởng.
5. Cuối cùng, giáo viên nhắc lại và nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phải thực hành những hành vi vệ sinh an toàn hàng ngày để bảo vệ sức khỏe.

Lưu ý cho giáo viên:

1. Để các em trả lời trong thời gian quy định.
2. Khích lệ các em nhút nhát mạnh dạn đưa ra câu trả lời của mình

Hoạt động 2: Thi vẽ tranh (dành cho tất cả các lớp)

1. Vẹt Vui Tính bắt đầu giới thiệu về chủ đề cuộc thi vẽ tranh - thông điệp liên quan đến vệ sinh, môi trường, nước, vv...
2. Trước khi bắt đầu cuộc thi, giáo viên thảo luận về chủ đề với các em, nêu bật những hành vi tốt có thể bảo vệ sức khỏe. Khuyến khích các em trong quá trình thi có thể sáng tạo và phát huy trí tưởng tượng thể hiện vào bức vẽ của mình.
3. Phân phát giấy và màu vẽ cho các em. Quy định thời gian cụ thể hoàn thành bức vẽ, thông báo cho trẻ thời gian còn lại để hoàn thành bản vẽ là 10' hay 15'.
4. Khi thời gian kết thúc, yêu cầu tất cả các bạn dán bức tranh vẽ của mình lên bảng hoặc tường, giải thích tranh và nêu rõ thông điệp nào đã được chọn để thể hiện trong tranh.
5. Ban giám khảo sẽ chấm các bức tranh. Còn các bạn sẽ cùng nhau hát, múa...

6. Sẽ có ít nhất ba người đoạt giải (nhất, nhì và ba), nhưng tất cả các bạn tham gia cũng sẽ nhận được phần thưởng.
7. Giáo viên tóm tắt lại thông điệp của các bức tranh, nhắc các em về nhà chia sẻ với các thành viên trong gia đình và bạn bè về những thông điệp này

■ **Vết Vui Tính kết luận**

“Chào các bạn! Qua hai cuộc thi vừa rồi, mình thấy các bạn rất hiểu biết về các hành vi vệ sinh tốt đây. Các bạn hãy luôn nhớ thực hiện những hành vi vệ sinh tốt này hàng ngày nhé:

- ✓ *Sử dụng hố xí hợp vệ sinh*
- ✓ *Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch.*
- ✓ *Rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh*
- ✓ *Ăn chín, uống nước đã đun sôi .*
- ✓ *Bảo vệ môi trường, trường lớp em sạch sẽ”*

Bây giờ các bạn hãy cầm những bức tranh rửa tay, đánh răng, bảo quản thức ăn, sử dụng nhà vệ sinh...để chụp ảnh. Các vị khách mời của chúng ta hôm nay cũng đứng cùng vào chụp chung với các bạn nhé.”

■ **Kết thúc buổi lễ tổng kết bằng “Bài Hát Rửa Tay”**

Lưu ý cho giáo viên:

1. Đối với hoạt động 1:

- Để các em trả lời trong thời gian quy định.
- Khích lệ các em nhút nhát mạnh dạn đưa ra câu trả lời của mình

2. Đối với hoạt động 2

- Giáo viên để cho các em tham gia cuộc thi tự vẽ, không được trợ giúp. Các tranh phải được vẽ trong thời gian và địa điểm quy định nơi cuộc thi diễn ra.
- Các em phải ghi rõ tên, địa chỉ và tuổi ở mặt sau của tranh vẽ
- Ban Giám Khảo có sự tham gia của các em khác.

BƯỚC 6: GIÁM SÁT

BƯỚC

6. Giám sát

TIẾT HỌC

Tiết học 12. Lập kế hoạch giám sát sự thay đổi và thực hiện giám sát sự thay đổi

CÔNG CỤ

- Mẫu giám sát

Bước này có 1 tiết học, trong đó có 2 hoạt động:

Tiết 12: Lập kế hoạch giám sát sự thay đổi và thực hiện giám sát sự thay đổi

Hoạt động 1: Lập kế hoạch giám sát sự thay đổi giúp các em xây dựng được kế hoạch giám sát cụ thể bao gồm nội dung giám sát, phương pháp, thời gian và ai là người thực hiện giám sát sự thay đổi.

Hoạt động 2: Thực hiện giám sát sự thay đổi giúp các em thực hiện giám sát theo quy trình để đảm bảo rằng các em thật sự có sự thay đổi.

Kết quả mong đợi

Sau hai hoạt động này, kết quả mong đợi là các em có khả năng giám sát được việc thực hiện các hành vi vệ sinh hàng ngày của các bạn trong trường.

Tiết học 12: Lập kế hoạch giám sát sự thay đổi và thực hiện giám sát sự thay đổi

Mục đích:

- Xây dựng qui trình để kiểm tra sự thay đổi .
- Quyết định xem bao lâu thì cần kiểm tra và ai sẽ chịu trách nhiệm kiểm tra.
- Định ngày cho hoạt động giám sát sẽ được thực hiện tại trường học.

Thời gian:

- Hoạt động 1: 25 phút
- Hoạt động 2: 20 phút

Chuẩn bị:

- Vệt Vui Tính
- Mẫu kế hoạch giám sát sự thay đổi
- Giấy, bút...,
- Tranh vẽ hành vi vệ sinh cần thay đổi: Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch, sử dụng hố xí hợp vệ sinh, trường lớp sạch sẽ, ăn uống sạch sẽ.

Kế hoạch giám sát thay đổi hành vi ...

TT	Nội dung giám sát	Mục tiêu (Số lượng)	Phương pháp	Tần xuất	Người thực hiện

Cách làm: (áp dụng cho lớp 4-5, lớp 1-3 có thể không cần làm)

- Vệt Vui Tính dẫn đề:
"Chào các bạn! Như vậy là chúng ta đã học xong chương trình giáo dục thay đổi hành vi vệ sinh rồi, đó là những hành vi gì nhỉ? các bạn đã thực hiện nó như thế nào? Các bạn thấy có thoải mái hơn không? Mình cảm thấy thật là thoải mái và sạch sẽ. Vậy chúng ta tiếp tục thực hiện các hành vi vệ sinh hàng ngày nhé. Còn hôm nay chúng ta sẽ cùng xem làm thế nào để kiểm tra được tất cả các bạn trong lớp mình đều thực hiện vệ sinh hàng ngày."

Hoạt động 1: Lập kế hoạch giám sát sự thay đổi (25 phút)

1. Giáo viên nhắc lại các hành vi vệ sinh tốt mà học sinh đã cam kết thực hiện trong những buổi học trước: Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch; Sử dụng hố xí hợp vệ sinh; bảo quản thức ăn và ăn uống hợp vệ sinh; giữ gìn và bảo vệ trường, lớp em sạch sẽ.
2. Giáo viên hỏi học sinh về lý do tại sao cần phải kiểm tra, giám sát việc thay đổi hành vi vệ sinh của các em. Câu trả lời có thể là để nhắc nhở, xem sự tự giác, khen ngợi khuyến khích các bạn làm tốt...
3. Giáo viên dán bản kế hoạch mẫu lên bảng, chỉ vào từng cột để giải thích:
  - a) Cần giám sát cái gì? (Chỉ số)
  - b) Mục tiêu mong muốn đạt được là gì (chất lượng và số lượng)
  - c) Những mục tiêu này sẽ được giám sát như thế nào? (phương pháp)
  - d) Khi nào, vào thời điểm nào sẽ được giám sát và mức độ thường xuyên của việc giám sát ra sao? (thời gian, tần suất)
  - e) Ai sẽ chịu trách nhiệm giám sát? (người chịu trách nhiệm)
4. Sau đó, chia lớp làm 3 nhóm, mỗi nhóm sẽ thảo luận một nội dung. Giáo viên hướng dẫn các em xây dựng kế hoạch giám sát cụ thể và điền vào từng cột trong bảng. Sau khi thảo luận xong, các nhóm lên trình bày kế hoạch giám sát sự thay đổi của nhóm mình, các nhóm khác có thể bổ sung thêm.
5. Các kế hoạch này sau khi đã thống nhất sẽ được treo ở dưới lớp để dễ theo dõi và bàn luận

Các ví dụ về lập kế hoạch giám sát sự thay đổi

Ví dụ 1: Kế hoạch giám sát thay đổi hành vi rửa tay

Kế hoạch giám sát thay đổi hành vi Rửa tay					
TT	Chỉ số (Nội dung giám sát)	Mục tiêu (Số lượng)	Phương pháp	Tần suất	Người thực hiện
1	Tay các em sạch sẽ khi đến trường	100% trẻ tay sạch	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ, phụ trách đoàn đội, y tế học đường
2	Móng tay được cắt ngắn, sạch sẽ	100% trẻ cắt ngắn móng tay	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ,...

Ngoài ra, giáo viên cũng có thể chọn thêm các chỉ số khác:

- ✓ Rửa tay trước khi ăn và sau khi đi vệ sinh
- ✓ Rửa tay sau khi đi chơi về hoặc làm các công việc khác

Ví dụ 2: Kế hoạch giám sát việc sử dụng và bảo dưỡng hố xí hợp vệ sinh

Kế hoạch giám sát việc sử dụng và bảo dưỡng hố xí hợp vệ sinh					
TT	Chỉ số (Nội dung giám sát)	Mục tiêu (Số lượng)	Phương pháp	Tần suất	Người thực hiện
1	Số HX sạch sẽ (không có phân, không có nước tiểu trên mặt sàn, ko có ruồi ...)	100% - các HX đều sạch	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	Bảo vệ trường, đội sao đỏ , ...
2	Số HX có nắp đậy ở đúng vị trí	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	Bảo vệ trường, đội sao đỏ , ...
3	Có giấy chùi dít, có sọt đựng giấy dốt giấy đã sử dụng	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	Bảo vệ trường, đội sao đỏ , ...

Ngoài ra giáo viên cũng có thể chọn thêm các chỉ số khác

- ✓ Không phóng uế, không có phân quanh hố xí
- ✓ Hố xí được sử dụng và bảo dưỡng đúng cách

Để đánh giá hố xí được sử dụng và bảo dưỡng đúng cách, tùy thuộc vào loại/kiểu hố xí (hố xí 2 ngăn khô, hố xí dội thối, hố xí đào có ống thông hơi, hố xí tự hoại) mà có những yêu cầu khác nhau, giáo viên nên giải thích thêm để các em hiểu.

■ **Hố xí 2 ngăn khô:**

- ✓ Có tro đổ vào sau khi đi vệ sinh
- ✓ Chỉ sử dụng 1 ngăn, một ngăn ủ
- ✓ Thời gian ủ phân tối thiểu (6 tháng)
- ✓ Tách nước tiểu để tưới vườn
- ✓ Đảm bảo: Kín – Khô - Sạch

■ **Hố xí dội thối:**

- ✓ Dội nước sau khi đi vệ sinh.
- ✓ Không vứt giấy cứng, que, giẻ, lá...vào hố, làm tắc hố xí..
- ✓ Nếu hố phân đầy, phải dùng máy hút để lấy phân ra.
- ✓ Hố xí đào có ống thông hơi:
- ✓ Khi hố đầy, lấp lại để ủ phân, không tiếp tục sử dụng.
- ✓ Đào hố mới tại vị trí khác và làm lại nền, tấm che, lợp mái.

■ **Hố xí tự hoại:**

- ✓ Dội nước sau khi đi vệ sinh và làm vệ sinh hàng ngày
- ✓ Không vứt giấy cứng, que, giẻ, lá...vào hố, làm tắc hố xí..
- ✓ Phải hút hầm phân định kỳ.

Ví dụ 3: Kế hoạch giám sát vệ sinh trường, lớp sạch sẽ

Kế hoạch giám sát vệ sinh trường, lớp sạch sẽ					
TT	Chỉ số (Nội dung giám sát)	Mục tiêu (Số lượng)	Phương pháp	Tần xuất	Người thực hiện
1	Xung quanh lớp không có giấy vụn, rác vứt bừa bãi trên mặt đất	100% - các HX đều sạch	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...
2	Bàn ghế ngay ngắn, khăn lau bằng sạch sẽ	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...
3	Sân trường sạch sẽ không có rác.	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...
4	Lớp có sọt rác, nhà trường có hố rác (đốt rác)	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...

Ví dụ 4: Kế hoạch giám sát thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân

Kế hoạch giám sát thay đổi hành vi vệ sinh cá nhân					
TT	Chỉ số (Nội dung giám sát)	Mục tiêu (Số lượng)	Phương pháp	Tần xuất	Người thực hiện
1	Mặt mũi sạch sẽ khi đến trường	100% em mặt mũi sạch	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...
2	Quần áo, đầu tóc gọn gàng, sạch sẽ khi đến trường	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...
3	Chân đi dép	100%	Kiểm tra bằng mắt	Hàng ngày	GVCN, lớp trưởng, đội sao đỏ , ...

Ngoài ra giáo viên cũng có thể chọn thêm các chỉ số khác:

- ✓ Các em đánh răng sạch sẽ buổi sáng ngủ dậy, buổi tối trước khi đi ngủ
- ✓ Các em tắm rửa sạch hàng ngày

Lưu ý giáo viên:

- ✓ Các bảng biểu trên chỉ là ví dụ. Phần chữ màu đỏ trong bảng phải do chính các em lựa chọn và điền vào để các em hiểu rằng những hành vi mà các em cam kết thay đổi được ghi trong bảng sau này sẽ được kiểm tra giám sát.
- ✓ Giáo viên nên đưa ra thêm những gợi ý như phần liệt kê dưới mỗi bảng giúp cho các em có thể lựa chọn được những hành vi mà các em cho là phù hợp.

Hoạt động 2: Thực hiện giám sát sự thay đổi (20 phút)

1. Giáo viên nói với các em dựa vào bảng kế hoạch giám sát mà chúng ta đã xây dựng để đánh giá thực tế việc các em thực sự thay đổi như thế nào.

2. Giáo viên hướng dẫn các em cách thực hiện việc đánh giá hành vi vệ sinh của cả lớp vào đầu giờ sáng hàng ngày và kiểm tra đột xuất hàng tuần.
3. Hàng ngày các em hoàn thành công việc giám sát, thống kê số lượng các trường hợp cụ thể mà các em đã đánh số theo tranh. Viết lại tổng số vào một bảng giám sát khác. Các lớp sẽ lưu giữ bảng tổng hợp này.
4. Thảo luận về những vấn đề quan trọng: tại sao việc thực hành một số hành vi vệ sinh lại khó khăn? Có thể làm gì để giải quyết, tháo gỡ những khó khăn đó?

- Vệt Vui Tính kết luận bài học:
Các bạn ơi, cô giáo viên chủ nhiệm, đội sao đỏ của trường, lớp trưởng, tổ trưởng sẽ là người giám sát và kiểm tra xem chúng ta có thực sự thay đổi không đấy. Vì thế chúng mình hãy tự giác thực hiện các bạn nhé.
- Kết thúc bài học bằng “Bài Hát Rửa Tay”.

Lưu ý giáo viên:

1. Giáo viên hỗ trợ các em trong việc thực hiện giám sát hàng ngày và hỗ trợ các em giải quyết những vấn đề khó khăn.
2. Sử dụng phương pháp giám sát có sự tham gia: huy động càng nhiều em tham gia kiểm tra chéo lẫn nhau càng tốt, nhằm tạo không khí thi đua sôi nổi trong cả lớp. Qua đó, các em sẽ có động lực và quyết tâm thay đổi hơn.

KẾT LUẬN

1. Các em có thể tìm thấy những gì từ việc đánh giá?

Các em sẽ thấy nhiều mức độ thành công. Một số em có thể thành công trong việc thay đổi các hành vi vệ sinh hàng ngày nhưng một số em khác lại gặp khó khăn ngay từ đầu. Tuy nhiên, bất cứ một sự cải thiện nào, dù nhỏ nhất, cũng đều là cơ sở để các em nỗ lực phấn đấu, biến nó trở thành hành vi vệ sinh tốt và sẽ duy trì thực hiện cho đến khi trưởng thành.

2. Điều chỉnh chương trình

Giám sát và đánh giá là một quá trình liên tục. Qua phản hồi của giáo viên và các bạn, các em sẽ rút ra cho bản thân bài học từ những việc các em chưa làm được. Trên cơ sở những bài học này, các em có thể tự thay đổi kế hoạch hoạt động của lớp mình. Từ đó, việc thay đổi các hành vi vệ sinh sẽ thu được những thành công lớn hơn.

PHẦN PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Kịch bản

KỊCH BẢN 1

CÂU CHUYỆN VỀ CON RUỒI BẮN THỦ

Nhân vật:

- Giáo viên hoặc Vẹt Vui tính làm người dẫn chuyện
- 01 học sinh đóng vai con ruồi bắn thủ
- 02 học sinh khác.

Nội dung:

Người dẫn chuyện: Đây là câu chuyện của một con vật sống rất gần với chúng ta. Nó có rất nhiều anh chị em, cô dì chú bác, cháu chắt chít chít. Nó bắn thủ và truyền rất nhiều bệnh. Nó tạo ra tiếng động Fzzz, Fzzz khi bay. Và đây là những gì nó nói.

Ruồi bước ra và hát: (HÁT THEO GIAI ĐIỆU BÀI “NĂM NGÓN TAY NGOAN”)

Fzzz, Fzzz

Ta là ruồi, chớ có quên

Người ta dính rất là nhiều PHÂN

Hỏi vì sao, người mắc bệnh

Vì do chính ta đây cầm đầu

***

Nào tiêu chảy đến thương hàn

Nào giun đũa, giun móc, giun kim

Làm người đau, người mắc bệnh.

Là ta hát ta vui suốt ngày.

Fzzz, Fzzz

Ruồi nói với khán giả: Ta là con ruồi bắn thủ, ta thích nhảy, ta thích múa. Hãy xem điệu nhảy «bốn bước» của ta đây: (vừa nhảy vừa nói):

1. Trước tiên ta tìm bãi phân người, phân gia súc, rác thối (giọng kéo dài)
2. Rồi ta đậu lên đó, ăn lấy ăn để, rồi đi đi lại lại (làm động tác ăn tham, chân tay đều dính bẩn - có thể dùng bột mì hay bột gạo để chứng minh)
3. Sau đó ta đi tìm thức ăn sạch, cơ thể sạch, rồi ta đi đi lại lại, ta chùi rửa cái chân lông lá, ọe ra những thứ ta đã ăn (làm động tác chùi chân tay vào một bạn học

sinh – bột trắng sẽ dính vào người bạn học sinh đó).

4. *Và ta sẽ ngồi nhìn người khác óm...hahaha ... Ta thích làm trẻ em khóc...hahaha.*

Ruồi thì thâm: bí mật nhé, sáng nay ta vừa chùi chân trên một đĩa xôi đấy.

Học sinh 1 đi vào, ôm bụng kêu đau.

Học sinh 2 chạy ra: ôi, Nam làm sao thế?

Học sinh 2 nhìn thấy con ruồi: *A, tớ biết tại sao Nam bị đau bụng rồi. Sáng nay tớ thấy con ruồi bần thiêu này nhảy múa trên một bãi phân ở ngõ ...(nêu tên địa điểm mọi người thường đến ỉa bậy), sau đấy tớ lại thấy nó nhảy lên đĩa xôi mà Nam ăn đấy.*

Ruồi đáp: đúng rồi. Sau đó lại uốn éo hát.

Fzzz, Fzzz

Ta là ruồi, chớ có quên

Người ta dính rất là nhiều PHÂN

Hỏi vì sao, người mắc bệnh

Vì do chính ta đây cầm đầu

***

Nào tiêu chảy đến thương hàn

Nào giun dũa, giun móc, giun kim

Làm người đau, người mắc bệnh.

Là ta hát ta vui suốt ngày.

Fzzz, Fzzz

Học sinh 2 nói: Con Ruồi Bần Thiêu kia thật là độc ác. Các bạn ơi, chúng ta phải làm gì bây giờ để không ai trong lớp chúng ta bị đau bụng như bạn Nam nữa? (Để học sinh tự do nói về các biện pháp ngăn chặn bằng ngôn ngữ trẻ em).

Học sinh 2 nói: *Các bạn có đồng ý là chúng ta sẽ:*

- *Không ỉa bậy, phóng uế bừa bãi – phải đi vào nhà vệ sinh và đậy nắp sau khi đi vệ sinh.*
- *Không vứt rác lung tung – phải vứt rác vào sọt và đậy nắp*
- *Đậy lồng bàn và đậy nắp nồi nếu còn thức ăn ở trong*
- *Rửa tay với xà phòng trước khi ăn*
- *Diệt ruồi*

(Cả lớp đồng thanh nhắc lại thông điệp trên)

Ruồi (khóc): *Ôi, thế là ta không còn thức ăn nữa rồi, không còn được hát, không còn được nhảy, thế là lũ trẻ sẽ không còn bị đau bụng, ỉa chảy nữa rồi, thế là hết đời một con ruồi bần thiêu (đẹp trai, xinh gái), huhu...Ta sợ trẻ em vì trẻ em có thể kết thúc cuộc đời ta.*

Người dẫn chuyện: *Ruồi Bần Thiêu sợ chúng ta vì:*

- *Các em có thể ngăn ruồi hát*

- Các em có thể ngăn ruồi nhậy
- Các em có thể ngăn ruồi bay
- Các em có thể kết thúc cuộc đời Ruồi Bẩn Thủ

Người dẫn chuyện: Chúng ta sẽ cùng hành động nhé. Các em hãy nói với những người khác cùng làm. Các em có đồng ý không? (cả lớp đồng thanh có)

Hết

KỊCH BẢN 2

CON GIUN NGỐC NGHẾCH

Nhân vật

- Giáo viên hoặc Vẹt Vui Tính làm người dẫn chuyện
- Một học sinh đóng vai Giun Ngốc Nghếch
- Một học sinh đóng vai Nam
- Một học sinh đóng vai bạn của Nam

Nội dung

Nam bước ra, vừa đi vừa giơ 2 bàn tay bần lên nhìn, rồi lau vào áo. Nam lấy bánh trong cặp ra ăn, ăn xong rồi Nam hát (Hát theo giai điệu bài hát “Đi học”) Hôm nay em đến trường...Mẹ dắt tay từng bước ...ở ơ ơ...

Giun Ngốc Nghếch đi sau, cũng làm động tác ăn bánh, vừa ăn vừa hát: Hôm nay người đến trường...Ta theo người từng bước... hớ hớ

Nam (hốt hoảng): Ôi ai đang nói thế?

Giun Ngốc Nghếch nói với cả lớp: Chắc các bạn chưa biết tôi nhỉ, để tôi tự giới thiệu về mình một chút nhé.

- Tên tôi là Giun Ngốc Nghếch. Cuộc sống của tôi bắt đầu từ một cái trứng bé xíu, rất nhỏ, nhỏ đến mức bạn không nhìn thấy tôi. Tôi lớn rất nhanh và có hàng trăm, hàng nghìn bạn bè cũng nghèo nghèo như tôi.
- Gia đình tôi rất đông. Chú bác cô dì tôi không hoàn toàn giống tôi. Một số to lớn hơn, một số nhỏ hơn, một số béo, một số gầy. Có bạn nào biết tên của chú bác cô dì tôi không? (Để học sinh tự do gọi tên các loại giun)
- Nhưng có một điểm chung, đó là tất cả chúng tôi đều luôn luôn đói, chúng tôi thích sự bần thiu, và tất cả chúng tôi đều thích sống trong cơ thể người và động vật, ở những nơi ấm áp, tối tăm và dễ chịu.

Nam (Ôm bụng): Ôi, sao lại đau bụng thế này?

Giun Ngốc Nghếch nói: Có thể mà không biết!

- Mẹ tôi bảo: Con hãy ngo nguậy (chống tay xuống dưới đầu gối, lắc mông)
- Anh tôi bảo: Em hãy quần quại (làm động tác lăn lộn, lấy chân đạp vào không khí).
- Chị tôi bảo: Em là một đứa háu ăn, nghịch ngợm (giành lấy bánh trên tay Nam và ăn ngấu nghiến)
- Bố tôi dạy: Hãy ăn hết thức ăn trong bụng người, hút hết máu của người, làm cho người xanh xao, không để cho người lớn (làm động tác dọa nạt)

Nam (Ôm bụng): Làm sao người vào được bụng ta?

Người dẫn chuyện: Có bạn nào giúp Nam trả lời câu hỏi này không?

(để một vài học sinh trả lời, có thể là tay bạn Nam bẩn, móng tay của Nam dài, Nam không rửa tay mà lại cầm bánh ăn, ...)

Giun Ngốc Nghếch: Ô, thế các người cũng biết à? Mẹ sinh ra tôi (là trứng đấy), nhưng tôi lại mãi chơi nên đi lạc theo phân người đi ra đất. Đến khi nhớ nhà thì không biết cách nào về. May quá thấy bạn Nam chơi bi nên tôi bám ngay vào móng tay, và còn may hơn là bạn ấy không rửa tay. Thế là tôi lại được đoàn tụ với gia đình, lalala...

Nam: Ta ghét người, con Giun Ngốc Nghếch kia.

Giun Ngốc nghếch nói: tôi yêu bạn mà. *(Giun hát theo có vần có điệu):*

- Tôi yêu bạn khi bạn không rửa tay
- Tôi yêu bạn khi bạn không rửa móng tay
- Tôi yêu bạn khi bạn ăn thức ăn bẩn
- Tôi yêu bạn khi bạn đi vào nơi bẩn mà không đi giày

Tôi muốn sống trong cơ thể bạn cùng với gia đình tôi, với bạn bè tôi và gia đình của bạn tôi, Chúng tôi phát triển và phát triển. Chúng tôi lớn lên, béo ra và lại càng háu đói hơn. Nhiều đứa như tôi lại được sinh ra. Chúng tôi ăn hết thức ăn mà bạn đã ăn. Bạn sẽ thấy yếu, ốm và mệt mỏi - Chúng tôi thấy sung sướng và đói. Bạn đau đớn - Chúng tôi cười tươi.

Người dẫn chuyện nói: Đừng nghe lời con Giun Ngốc Nghếch.

- Giun rất xấu. Nó làm chúng ta mệt mỏi và ốm. Nó có thể giết người nếu không ai để ý đến.
- Giun là kẻ cắp. Nó ăn cắp thức ăn của chúng ta, làm cho chúng ta gầy gò, ốm yếu, xanh xao, không lớn được.
- Giun là một kẻ hèn nhát. Nó thích làm hại người già ốm yếu và trẻ nhỏ.

Nam hỏi cả lớp: Các bạn ơi, các bạn bày cách cho tôi để tiêu diệt được con Giun Ngốc Nghếch tham ăn này với. *(để cho học sinh nói ý kiến của mình)*

Học sinh bạn của Nam: Nhưng chúng ta không sợ nó. Chúng ta phải loại trừ con Giun Ngốc Nghếch và gia đình nó. Nào, hãy đi đến trạm y tế và uống thuốc tẩy giun. *(Nam làm động tác uống thuốc giun).*

Giun Ngốc Nghếch (ôm đầu): Ôi ta chết mất, thuốc giun làm ta đau đầu quá.

Giun Ngốc nghếch hát:

Tôi ghét bạn:

- Khi bạn giữ tay sạch sẽ và rửa tay sau khi đi vệ sinh và trước khi ăn
- Khi bạn giữ nhà bạn và thức ăn sạch sẽ
- Khi bạn chăm sóc trẻ nhỏ và để chúng tránh xa tôi
- Khi bạn nói với các bạn khác về tôi
- Khi bạn nói với bố mẹ và cán bộ y tế là bạn đã nhìn thấy tôi

Tôi đi đây nhưng hãy đợi đấy, tôi sẽ lại chui vào trứng tí xíu, tôi lại chui xuống đất, sẽ có ngày gặp lại.... *(chạy ra khỏi sân khấu).*

Nam và bạn Nam (*đồng thanh*): Chúng ta không bao giờ muốn gặp lại Giun Ngốc Nghếch.

Các bạn ơi, hãy nhớ:

- Giữ tay sạch sẽ và rửa tay sau khi đi vệ sinh và trước khi ăn
- Rửa tay đúng cách
- Giữ nhà cửa và thức ăn sạch sẽ
- Nói với bố mẹ cho uống thuốc tẩy giun định kỳ
- Nói với các bạn khác cũng làm như chúng ta

(cả lớp đồng thanh nói theo)

Hết

KỊCH BẢN 3

CỨ TƯỜNG TIẾT KIỆM

Nhân vật:

- Một học sinh đóng vai Thức ăn cũ: đầu tóc rối bời, quần áo xộc xệch)
- Một học sinh đóng vai Thức ăn mới (sạch sẽ, chỉnh tề, có thể đội mũ đầu bếp)
- Một học sinh đóng vai Nam

Nội dung:

Giữa sân khấu bày một bộ bàn ghế. Nam đi học về, ném cặp sách và ngồi xuống ghế.

Nam: Ôi mệt quá! Đói quá! Phải ăn cái gì rồi đi ngủ mới được.

Thức ăn mới (chạy ra, đưa cho Nam một đĩa thức ăn sạch sẽ): Thức ăn nóng sốt đây. Ngon và bổ lắm đấy. Cậu chủ ăn mau đi.

Nam (cầm lấy đĩa thức ăn): Ôi, tuyệt quá.

Thức ăn cũ (hấp tấp chạy ra, trên tay cầm cái đĩa cũ bẩn): Cậu chủ ơi, ăn tôi trước đã.

Nam (thắc mắc): Bạn là ai??

Thức ăn cũ: Tôi là thức ăn hôm qua đây mà. Bố mẹ dạy chúng ta phải biết tiết kiệm, không được lãng phí (Đẩy thức ăn mới vào trong cánh gà). Tin tôi đi, tôi vẫn còn ngon chán.

Nam: Cũng được (đưa tay đón Thức ăn cũ)

Thức ăn mới (xua tay): Ôi! Không được đâu. Thức ăn cũ đứng ở ngoài sân suốt, lại còn không được che đậy cẩn thận. Tôi còn thấy con ruồi bẩn thỉu đến ve vãn, suốt ngày bá vai bá cổ Thức ăn cũ nữa đấy. Cậu chủ mà ăn vào sẽ bị đau bụng đấy, không khéo bị ỉa chảy nữa.

Thức ăn cũ (bịt miệng Thức ăn mới): Đâu có. Tôi chỉ nói chuyện với bạn Ruồi có một tí thôi. Mà tôi mới được ra đời ngày hôm qua chứ có lâu lắm đâu.

Nam: Ừ nghe cũng xuôi tai (cầm đĩa thức ăn cũ lên ăn, đang ăn giữa chừng thì ôm bụng)

Thức ăn mới (từ trong đi ra): Thấy chưa, tôi nói mà cậu chủ không nghe lời tôi, giờ thì bị đau bụng rồi, lại phải đi mua thuốc đau bụng rồi. (Quay xuống lớp giao lưu).

- **Câu hỏi 1:** Các bạn ơi! Cậu chủ tôi đúng hay sai? (Chờ các bạn trả lời)
- **Câu hỏi 2:** Thế là tiết kiệm hay không tiết kiệm? (Một vài bạn trả lời)

Nam: Quả thực là một bài học cho tôi. Không thể tin được bọn Thức ăn cũ đâu, nhất

là khi nó lại làm bạn với ruồi bần thiu nữa. Nó sẽ rất nhanh chóng bị thiu, hỏng nên sẽ làm cho bạn bị đau bụng, bị tiêu chảy... Lúc đó chúng ta không chỉ tốn tiền mua thuốc mà thậm chí còn phải vào viện nằm nữa. Như vậy thì cứ tưởng là tiết kiệm mà lại thành không tiết kiệm đấy.

Để không giống tôi, các bạn nhớ nhé:

- Thức ăn chín phải đậy lồng bàn.
- Không ăn thức ăn đã bị ôi, thiu.
- Không uống nước chưa đun sôi.

(Cả lớp đồng thanh nói theo)

Hết

KỊCH BẢN 4

THẤY RÁC LÀ NHẬT

Nhân vật:

- Một học sinh đóng vai Nam
- Một học sinh đóng vai vỏ chuối
- Một học sinh đóng vai túi nước
- Một học sinh đóng vai Vỏ kẹo, giấy vụn.
- Một học sinh đóng vai Ruồi bản thiu
- 2 bạn học sinh đóng vai các bạn trong lớp.

Nội dung:

Nam từ trong đĩ ra, đứng ở bên trái. Nam mang theo một quả chuối, bóc chuối ăn rồi ném vỏ chuối xuống đất.

Một bạn học sinh đóng vai vỏ chuối, xuất hiện ở bên phải, ngã ra đất kêu: ối, đau quá.

Nam lôi tiếp từ trong cặp một túi nước, uống sau đó ném xuống đất.

Một bạn đóng vai túi nước, xuất hiện bên cạnh bạn vỏ chuối, ngã ra đất kêu lên: ối, ối, đau quá.

Nam lôi kẹo từ trong túi áo ra, ăn rồi ném vỏ ra đất. Lấy sách vở ra học bài, rồi vo viên tờ giấy nháp ném ra đất.

Một bạn đóng vai vỏ kẹo, giấy vụn, xuất hiện bên cạnh bạn vỏ chuối và túi nước, ngã xuống đất kêu: ối, đau quá.

Vỏ kẹo, vỏ giấy vụn (*nhìn 2 bạn rác còn lại và nói*): Bọn trẻ con ngốc Nghếch, chúng vứt ta ra đất, ta sẽ cho chúng biết tay.

Cả 3 thứ rác cùng đồng thanh nói: Đúng! Chúng ta sẽ cho chúng biết tay.

Vỏ chuối nói: Ta sẽ bốc mùi hôi thối và kéo ruồi muỗi đến đây quá nhiều làm chúng không tập trung học được (*vừa nói vừa bịt mũi rồi vẫy tay khua khua, lập tức ruồi bản thiu sà đến, bá vai bá cổ Vỏ chuối*)

Túi nước nói: Ta sẽ làm chúng ngã thật đau (*nói xong, lấy một túi nước ở trên áo, đặt dưới chân Nam*)

Vỏ kẹo, giấy vụn nói: Còn ta sẽ làm lớp học của chúng bản thiu và bừa bãi. (*vừa nói vừa chạy xung quanh lớp, rắc giấy vụn, vỏ bánh kẹo khắp nơi*)

Nam đứng dậy, giũm phải túi nước nên ngã ngổ xuống, nhăn mặt xuyết xoa, đi khắp khiêng. Ruồi bản thiu sà đến bá vai, bá cổ Nam, lấy tay xoa đầu Nam làm Nam phải khổ sở khua tay loạn xạ.

Cả 3 thứ rác đồng thanh nói: Tất cả chỉ tại trẻ em, trẻ em đã làm cho lớp học của các người thành bãi rác (cùng cười lớn, nắm tay nhau vừa nhảy vừa hát theo giai điệu bài hát *Đội kèn tí hon*)

*Te tò te, ta là rác rưởi đây
Tò tò tò te tí, mời chị ruồi mau đến đây.
Mau vào đây lấy chất bẩn và vi khuẩn.
Và hãy làm cho chúng bị mắc bệnh ha há ha.*

Nhóm 02 học sinh đi ra, nhìn thấy Nam trông rất khổ sở, một bạn hỏi: Ô, cậu bị làm sao thế? (*quay xuống lớp hỏi các bạn*) Các bạn ơi, bạn Nam bị làm sao vậy? (*Để một vài bạn trong lớp nói lý do là do Nam Nam ăn chuối và vứt ra lớp.....*):

Học sinh 1 nói: Đúng là gây ông lại đập lưng ông. Vậy theo các bạn, hành động của bạn Nam như thế đúng hay sai? Vậy chúng ta cần phải làm gì để lớp học của chúng ta được sạch sẽ?

Học sinh 2 nói: Thật đơn giản. Chúng ta hãy cùng nhau quét dọn lớp sạch sẽ nhé.

Nhóm học sinh mỗi em cầm 1 cái chổi, kéo 3 bạn đóng vai rác vào với nhau rồi đẩy vào trong cánh gà. Vừa làm vừa hát: (*hát theo giai điệu bài hát: Anh Tí sún*)

*Kìa cái đống rác to rác nhỏ
Ôi! Cái lớp sao bẩn thế này.
Vì chúng lười ăn xong vứt đấy.
Lại không chịu quét rọn tinh tươm.*

***

*Các bạn ơi, hãy nghe chúng tôi.
Chăm quét dọn, vứt ra đúng nơi.
Trường với lớp là nơi ta học.
Nếu trường sạch, thì học mới vui.*

- Các bạn ơi! Chúng ta hãy **“Thấy rác là nhặt!”** - như vậy lớp mình, trường mình mới luôn sạch sẽ. Cả lớp chúng ta hãy cùng nhau đồng thanh hô vang **“không vứt rác bừa bãi - phải vứt rác vào sọt/thùng/hố đúng nơi quy định”**

Hết

Phụ lục 2: Bệnh liên quan đến nước và vệ sinh

Bệnh liên quan đến nước và vệ sinh

Theo tổ chức Y tế Thế giới 80% các bệnh truyền nhiễm do phân, nước, môi trường bẩn và thói quen mất vệ sinh trong sinh hoạt hàng ngày gây ra.

Các bệnh liên quan đến nước và vệ sinh môi trường thường gặp:

- Bệnh nhiễm khuẩn đường ruột: òa chảy, tả, kiết lị
- Bệnh giun: giun đũa, giun móc, giun tóc, giun kim
- Bệnh sốt rét
- Bệnh sốt xuất huyết
- Bệnh đau mắt hột
- Bệnh ghẻ lở, hắc lào,
- Bệnh nấm da
- Bệnh phụ khoa.
- Ngộ độc thực phẩm

BỆNH NHIỄM KHUẨN ĐƯỜNG RUỘT

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Hiện nay các bệnh nhiễm khuẩn đường ruột (NKĐR) rất phổ biến và thường gặp như: ỉa chảy, tả, lỵ, thương hàn, viêm gan A, ngộ độc thức ăn, lỵ amíp, v.v... Các bệnh NKĐR hay gặp nhất ở dạng tiêu chảy cấp tính, dễ dẫn đến mất nước làm suy nhược cơ thể, tạo điều kiện cho bệnh khác phát triển, trường hợp nặng có thể gây tử vong. Các bệnh đó có thể gây thành dịch lớn rất nguy hiểm làm tổn thất cả người và của.

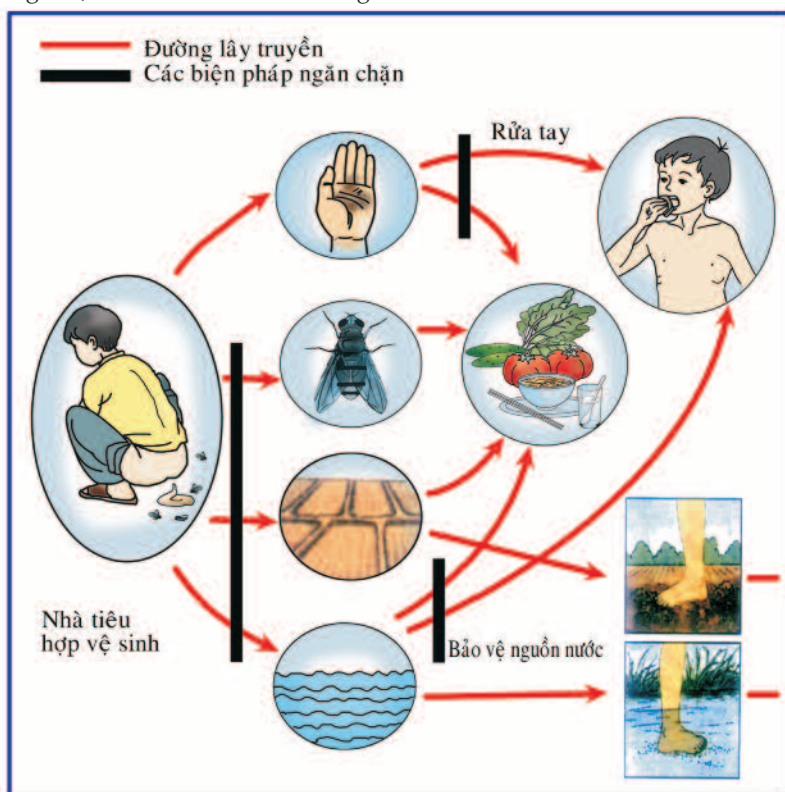
2. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Phân người và phân gia súc chứa rất nhiều mầm bệnh, nếu không được xử lý một cách cẩn thận sẽ gây ô nhiễm đất, nước, từ đó mầm bệnh có thể xâm nhập vào cơ thể con người và gây bệnh.

Qua bàn tay bẩn: nếu sau khi đi vệ sinh, dọn phân cho trẻ hoặc phân tươi... mà bàn tay không được rửa sạch, mầm bệnh sẽ theo bàn tay vào miệng.

Do côn trùng và các động vật khác: Ruồi thường đậu vào thức ăn và đưa mầm bệnh vào thức ăn và nước uống. Ngoài ra chuột và gián cũng là vật trung gian truyền bệnh.

Do thức ăn, nước uống: Thức ăn không được nấu chín, thức ăn ôi thiu, uống nước lã, nước không được đun sôi trước khi uống.

3. PHÒNG BỆNH

Dựa trên các đường lây truyền trên, ta có thể thực hiện các biện pháp ngăn chặn như sau:

- **Giữ gìn bàn tay sạch:** rửa tay bằng với nước sạch và xà phòng trước khi ăn, trước khi chế biến thức ăn, sau khi đi vệ sinh và sau khi đi làm ruộng/nương. Thường xuyên cắt ngắn móng tay.
- **Tiêu diệt côn trùng và các động vật trung gian gây bệnh:** diệt ruồi, muỗi, gián và các vật trung gian truyền bệnh.
- **Xây dựng và sử dụng hố xí hợp vệ sinh:** Không đi vệ sinh bừa bãi, mỗi gia đình nên xây dựng hố xí hợp vệ sinh.
- **Thực hiện ăn chín, uống sôi mọi lúc mọi nơi:** thức ăn và nước uống cần được đun nấu chín và bảo quản hợp vệ sinh. Thức ăn, nước uống phải đậy kín không để ruồi và các côn trùng khác xâm nhập vào.
- **Bảo vệ nguồn nước sạch:** Giếng, bể, dụng cụ chứa nước cần có nắp đậy. Nhà vệ sinh, chuồng gia súc và rác thải sinh hoạt phải cách xa giếng ít nhất 15m.

BỆNH GIUN, SÁN

Phân người và phân gia súc chứa nhiều mầm bệnh nguy hiểm, đặc biệt là trứng giun, sán như: trứng giun đũa, giun móc, giun kim, sán lá gan, v.v... Bệnh giun sán chiếm tỉ lệ rất cao trong cộng đồng, có nơi chiếm đến 95% người bị bệnh và gây ra những biến chứng rất nguy hiểm. Giun sán xâm nhập vào cơ thể con người không những qua đường miệng mà còn xâm nhập qua da. Các bệnh giun sán có thể ngăn chặn và phòng ngừa được nếu mọi người thực hiện ăn chín uống sôi, vệ sinh cá nhân tốt và sử dụng hố xí hợp vệ sinh.

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Giun, sán chủ yếu sống trong lòng ruột con người, chúng hút thức ăn và máu làm cho cơ thể suy yếu. Ngoài ra, chúng còn gây biến chứng nguy hiểm như tắc ruột hoặc tắc đường mật, dễ dẫn đến tử vong.

2. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Giun, sán sống chủ yếu trong ruột người. Mỗi con giun đũa cái mỗi ngày đẻ 200.000 trứng. Trứng theo phân ra ngoài, trứng có thể lan ra đất, ra nguồn nước, trứng nở thành con và đi vào cơ thể con người bằng các con đường sau:

Qua thức ăn:

Trứng giun sán từ phân, đất, nước bị ô nhiễm đi vào thức ăn.

Do bàn tay:

Bàn tay bị nhiễm bẩn do tiếp xúc với phân, đất bẩn có chứa trứng giun, móng tay để dài và không rửa tay sạch, trực tiếp cầm nắm thức ăn đưa vào miệng. Trẻ em thường mắc giun kim vì trứng giun ở hậu môn, làm trẻ ngứa và dùng tay gãi. Trứng giun se dính vào tay, trẻ lại mút tay hoặc cầm thức ăn và trứng giun sẽ vào cơ thể dễ dàng.

Do ruồi và các động vật khác:

Ruồi sinh sôi nảy nở rất nhanh ở phân người, phân súc vật và các nơi rác thải. Ruồi mang nhiều mầm bệnh và trứng giun sán ở phân vào thức ăn, nước uống, người ăn phải sẽ bị mắc bệnh. Ngoài ra, gián, chuột, chó mèo và các động vật khác cũng tham gia truyền mầm bệnh vào thức ăn, nước uống và các vật dụng khác.

Do rau sống và thức ăn nấu không chín:

Rau sống không được rửa sạch, thức ăn nấu không chín hoặc ăn sống giun sán sẽ đi vào cơ thể người và gây bệnh.

Qua da vào cơ thể do tiếp xúc với phân, đất, nước bị nhiễm bẩn:

Ấu trùng giun móc thường sống trong đất và nước. Khi tiếp xúc với đất như đi chân đất, tắm nguồn nước bẩn, ấu trùng của giun sẽ chui qua da vào cơ thể để gây bệnh.

3. PHÒNG BỆNH

- **Giữ gìn bàn tay sạch:**

Rửa tay bằng nước sạch và xà phòng trước khi ăn, trước khi chế biến thức ăn, sau khi đi vệ sinh và sau khi đi làm ruộng/nương. Thường xuyên cắt ngắn móng tay. Ăn chín uống sôi.

- **Không đi chân đất.**

- **Không sử dụng phân tươi để làm phân bón.**

Mỗi gia đình cần phải có hố xí hợp vệ sinh và sử dụng đúng cách. Phân phải được ủ và xử lý ít nhất trên 6 tháng.

- **Ăn uống hợp vệ sinh, Che đậy thức ăn, nước uống cẩn thận:**

Không để ruồi, côn trùng và các động vật khác xâm nhập vào thức ăn. Diệt ruồi, rán, chuột...

BỆNH SỐT RÉT

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Bệnh sốt rét là một bệnh do ký sinh trùng sốt rét (KSTSR) gây ra, KSTSR sống trong con muỗi Anophele, khi bị muỗi đốt người ta sẽ mắc bệnh. KSTSR sống trong tế bào gan và hồng cầu của con người, chúng huỷ hoại hồng cầu và tế bào gan, khiến cho cơ thể người bệnh bị suy yếu dần. Bệnh sốt rét có thể dẫn đến sốt rét ác tính. Bệnh nhân có thể chết nếu không được chữa trị sớm và đúng cách.

2. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Ký sinh trùng sốt rét được lan truyền từ người bệnh sang người lành qua côn trùng trung gian là muỗi Anophele.

Muỗi hút máu người bệnh (người có mang mầm bệnh sốt rét) và ký sinh trùng sốt rét phát triển trong cơ thể muỗi, sau đó truyền mầm bệnh sốt rét sang người lành.

Muỗi sốt rét (muỗi Anophen) thường đốt người vào buổi tối.

3. PHÒNG BỆNH

- Tiêu diệt muỗi, loại trừ nơi cư trú và phát triển của muỗi;
- Phát quang các bụi rậm, lấp các hố nước đọng để muỗi không có chỗ đẻ trứng;
- Phun thuốc diệt muỗi định kỳ;
- Ngâm màn bằng hóa chất diệt muỗi;
- Mọi thành viên trong gia đình khi ngủ phải có màn, xếp đặt đồ đạc trong phòng ngủ
- Phải gọn gàng để muỗi không có nơi trú ngụ;
- Điều trị triệt để người bị bệnh sốt rét;
- Khi đi làm rẫy, đi rừng cần mang theo màn ngủ;

BỆNH SỐT XUẤT HUYẾT

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Bệnh sốt xuất huyết (SXH) có thể dẫn tới choáng, tụt huyết áp và rối loạn đông máu, có thể chảy máu mũi, chảy máu chân răng, xuất huyết dưới da, trường hợp nặng có thể nôn hoặc đi ỉa ra máu. Bệnh nhân có thể chết nếu không điều trị kịp thời.

2. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Bệnh SXH có thể lan thành dịch lớn gây nên tổn thất về người và của cho xã hội. Muỗi vằn hút máu người bệnh có chứa mầm bệnh sốt xuất huyết, sau đó đốt những người khác và truyền bệnh SXH sang người bị đốt.

Mỗi con muỗi vằn có thể truyền bệnh SXH cho nhiều người, do vậy số lượng muỗi càng nhiều thì nguy cơ nhiều người mắc bệnh.

3. ĐIỀU KIỆN THUẬN LỢI CHO MUỖI TRUYỀN BỆNH SXH PHÁT TRIỂN

Muỗi vằn thường đẻ trứng và phát triển nhanh ở bể chứa nước mưa, các lọ đựng nước trong nhà như lọ hoa, lọ đựng nước chống kiến ở chân tủ, chân kệ đựng thức ăn, lốp xe hỏng quanh nhà, vũng đọng nước mưa và các ao tù nước đọng.

Ngoài ra không nằm màn sẽ dễ bị sốt xuất huyết do muỗi đốt, đặc biệt vào ban ngày.

4. PHÒNG BỆNH

■ Tránh muỗi đốt:

Luôn luôn nằm màn (đặc biệt là ban ngày), hun khói hoặc dùng nhang xua muỗi. Tẩm màn bằng hoá chất diệt muỗi. Quản lý và điều trị người bệnh tốt, không cho muỗi đốt người bệnh

■ Loại bỏ nơi trú ẩn và sinh sản của muỗi:

Phát quang bụi rậm, vệ sinh nhà cửa gọn gàng ngăn nắp, loại bỏ nơi sinh sản của muỗi như bể chứa nước phải có nắp đậy kín, các lọ đựng nước trong nhà, vì những nơi này khi đọng nước sẽ trở thành nơi cho muỗi đẻ trứng.

■ Diệt muỗi:

Dùng cá thả vào các bể chứa nước sinh hoạt để cá ăn trứng và bọ gậy muỗi.

■ Hoặc có thể thả Mesoclopp vào nước.

Tổ chức phun thuốc diệt muỗi định kỳ hoặc đốt nhang diệt muỗi thường xuyên trên địa bàn có dịch.

BỆNH ĐAU MẮT

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Hiện tượng viêm đi viêm lại ở niêm mạc mắt sẽ dẫn tới sẹo ở mí mắt co kéo lông mi quặp vào trong và cọ xát lên tròng đen làm loét tròng đen rồi dẫn tới mù loà.

2. BIỂU HIỆN

Người bị bệnh mắt hột thường ngứa mắt, chảy nước mắt, nhử mắt ra nhiều gây mờ và khó chịu khiến người bệnh luôn phải dùng tay dụi mắt làm cho đau mắt càng nặng thêm.

3. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Môi trường khô bụi, vệ sinh cá nhân kém, thiếu nước sạch, xử lý phân rác không hợp vệ sinh, nhà cửa bẩn và có nhiều ruồi là nơi thường xảy ra bệnh mắt hột. Mắt hột rất dễ lây truyền, đặc biệt đối với trẻ em.

Vi khuẩn gây bệnh mắt hột có nhiều trong ghèn của người đau mắt hột và có thể lây truyền từ người này qua người khác do tiếp xúc trực tiếp hoặc gián tiếp.

Qua bàn tay

Nếu người bị mắt hột dụi mắt, tay sẽ bị dính nhử mắt (ghèn) có mang mầm bệnh và truyền sang người khác qua bắt tay hoặc đụng chạm trực tiếp.

Qua vật dụng như: khăn mặt, áo, chăn gối, v.v...

Vi khuẩn mắt hột chứa trong nhử mắt cũng lây truyền từ người này sang người khác qua dùng chung khăn mặt, áo, chăn, gối, v.v...

Qua ruồi

Nhử mắt, nước mũi thường thu hút ruồi. Khi đậu vào nhử mắt của người bệnh, ruồi mang theo vi khuẩn gây bệnh mắt hột và truyền sang người khác.

Ở nhiều nơi do ruồi nhiều nên ruồi trở thành nguyên nhân truyền bệnh mắt hột phổ biến nhất.

Thiếu nước sạch

Thiếu nước làm cho chúng ta khó khăn trong vệ sinh như: không rửa mặt, rửa tay thường xuyên. Điều này làm tăng nguy cơ lây nhiễm mắt hột cho bản thân và những người xung quanh.

4. PHÒNG BỆNH

Có thể phòng tránh bệnh mắt hột bằng các hành vi vệ sinh cá nhân tốt, các phương tiện và điều kiện vệ sinh tốt.

- **Vệ sinh cá nhân:** Rửa mặt nhiều lần trong ngày bằng nước sạch. Đặc biệt chú trọng việc rửa mặt thường xuyên; Rửa tay thường xuyên để ngăn ngừa sự lây lan.

Không dùng chung khăn mặt và dùng chung áo quần với người bị bệnh mắt hột.

■ **Phương tiện và điều kiện vệ sinh tốt**

Phải đảm bảo đủ nước sạch để vệ sinh nhà ở, tất cả các thành viên trong gia đình rửa mặt thường xuyên và thực hiện vệ sinh cá nhân đầy đủ.

■ **Mọi người đều phải sử dụng nhà tiêu hợp vệ sinh.**

Phân người, phân gia súc, rác thải cần được xử lý hợp vệ sinh. Đây là môi trường thuận lợi cho ruồi sinh sôi phát triển vì ruồi cũng là một trong những nguyên nhân gây lan truyền bệnh mắt hột. Cần phải diệt ruồi.

BỆNH NẤM DA

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Bệnh nấm da không gây chết người nhưng gây ngứa ngáy khó chịu. Vùng bị nấm có thể gây rụng lông, tóc từng mảng, gây hói tạm thời hoặc vĩnh viễn. Nấm kẽ chân còn gọi là “nước ăn chân”, thường gây nứt da ở kẽ chân hoặc dưới dạng mụn nước. Nấm móng tay, móng chân làm móng dày lên, mất bóng, dễ gãy.

2. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Nấm da rất phổ biến ở những vùng có khí hậu nóng ẩm. Bệnh chủ yếu phụ thuộc vào cơ địa mỗi người. Vệ sinh cá nhân kém, mặc quần áo ẩm ướt, mang giày kín, đi tất thường xuyên, cũng tạo điều kiện thuận lợi cho nấm phát triển. Bệnh nấm có thể lây truyền từ người này qua người khác, qua tiếp xúc da trực tiếp hoặc gián tiếp qua áo quần, chăn màn, v.v...

Điều kiện và vệ sinh cá nhân kém

Vì bào tử nấm hiện diện khắp nơi. Nếu thiếu nước, người ta sẽ không tắm rửa, giặt giũ thường xuyên. Điều này làm tăng nguy cơ bị nấm da và lây truyền qua người khác.

Tiếp xúc da

Bào tử nấm thường hiện diện trên mặt da, vết lác nên có thể lây truyền từ người này qua người khác qua tiếp xúc da trực tiếp.

Chăn màn, áo quần, giày tất, v.v...

Nấm thường dính sang quần áo, chăn màn, khăn lau, giày, tất, v.v... Do vậy khi sử dụng chung quần áo, chăn màn, giày, tất, v.v... có thể bị lây bệnh.

Đất, súc vật

Nấm còn có ở trong đất, trên các loài súc vật. Đây cũng là nguy cơ lan truyền bệnh nấm.

3. PHÒNG BỆNH

- **Phòng tránh nấm da** cần có đủ nước và nhà tắm để tắm rửa thường xuyên.
- **Nền nhà** ở cần phải sạch và khô.
- **Nhà tắm phải kín đáo** để thuận tiện cho mọi người trong gia đình, nhất là phụ nữ để có thể làm vệ sinh một cách kỹ càng. Tránh tiếp xúc da trực tiếp, dùng chung quần áo, khăn lau, giày, tất, v.v... với người bị nấm. Rửa chân tay sạch sẽ sau khi tiếp xúc với đất. Tránh tiếp xúc với các loài súc vật bị nấm. Ngoài ra cần phải phơi khô quần áo hoặc là ủi trước khi mặc.
- **Người nghi bị nấm da** nên đến bác sĩ chuyên khoa da liễu để chẩn đoán và điều trị, tư vấn các biện pháp dự phòng lây truyền cho người khác.

BỆNH GHẺ

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Bệnh ghẻ không gây chết người, nhưng gây ngứa ngáy rất khó chịu. Nếu không được điều trị hoặc điều trị không đúng cách sẽ dẫn tới nhiễm trùng lan rộng do cào gãi. Đặc biệt thường thấy ở trẻ em.

2. ĐƯỜNG LÂY TRUYỀN

Cái ghẻ từ người bị ghẻ lan sang người lành qua tiếp xúc trực tiếp hoặc gián tiếp.

Tiếp xúc da

Vì ghẻ thường bò ra khỏi hang lên mặt da nên rất dễ lây truyền từ người này sang người khác qua tiếp xúc da trực tiếp.

Quần áo, màn, chiếu, v.v ...

Con ghẻ thường bò từ mặt da sang quần áo, **đồ lót, màn chiếu của người bệnh. Do vậy khi sử dụng chung quần áo, màn chiếu ghẻ** rất dễ lây sang người lành.

Thiếu nước

Do thiếu nước nên không tắm rửa thường xuyên được, tạo môi trường thuận lợi cho cái ghẻ phát triển và làm tăng nguy cơ lây truyền con ghẻ sang người khác.

Bệnh ghẻ thường xảy ra ở những nơi có điều kiện ăn ở chật chội không đảm bảo vệ sinh, vệ sinh cá nhân kém, thiếu nước, thiếu nhà tắm.

3. PHÒNG BỆNH

- **Tránh tiếp xúc trực tiếp với người bị bệnh ghẻ.** Không nên dùng chung quần áo, chăn màn, v.v... với người bị ghẻ. Quần áo, màn chiếu cần được giặt kỹ, phơi nắng hay ủi trước khi mặc, nếu có điều kiện thì nên nhúng nước sôi.
- **Con ghẻ sẽ chết sau 3 ngày** nếu không được tiếp xúc với da người, do đó, quần áo giặt xong sau 3 ngày mới mặc là tốt nhất. Phải có đủ nước để các thành viên trong gia đình tắm rửa hàng ngày. Tuy nhiên, để tắm rửa sạch sẽ không nhất thiết phải tốn nhiều nước. Nhà tắm phải kín đáo, thuận tiện cho mọi thành viên trong gia đình, nhất là phụ nữ, có thể làm vệ sinh cá nhân một cách kỹ càng.
- **Có thể tránh nhiễm trùng bằng** cách tránh cào gãi chỗ bị ghẻ, cắt ngắn móng tay và giữ tay luôn sạch sẽ. Khi bị ghẻ cần được sớm chữa trị ngay. Có như vậy mới giúp chữa lành bệnh nhanh và ngăn ngừa tình trạng lây lan cho nhiều người.

BỆNH PHỤ KHOA

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Khi bộ phận sinh dục bị viêm nhiễm, khí hư thường nhiều hơn, có màu trắng đục, vàng hay xanh, có mùi hôi, tanh, gây ngứa, đau rát bộ phận sinh dục làm khó chịu cho người phụ nữ. Bệnh này nếu không được điều trị đúng có thể gây vô sinh, có thai ngoài dạ con, đẻ non hoặc gây khó khăn trong quá trình sinh nở.

2. NGUYÊN NHÂN GÂY BỆNH

Điều kiện và vệ sinh kém

Không tắm rửa thường xuyên, vệ sinh phụ nữ kém, mặc quần lót ẩm ướt hoặc chất liệu vải gây nóng ẩm như nylon. Đặc biệt trong thời gian hành kinh, vệ sinh kinh nguyệt không sạch sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho bệnh phát triển.

Quan hệ tình dục không an toàn

3. PHÒNG TRÁNH

Vệ sinh cá nhân tốt

- Vệ sinh sạch sẽ thường xuyên, nhất là trong thời kỳ hành kinh cần vệ sinh kinh nguyệt cẩn thận, thay băng vệ sinh thường xuyên ít nhất 2 - 3 lần mỗi ngày.
- Quần áo lót, khăn vệ sinh cần ngâm giặt kỹ bằng xà phòng và nước sạch, phơi khô ngoài nắng hay là ủi trước khi dùng.
- Giữ cho vùng kín luôn khô ráo. Không nên dùng xà bông, sữa tắm hay các chất tẩy rửa mạnh để vệ sinh vùng kín. Đây là sai lầm lớn rất thường gặp ở các chị em phụ nữ. Nguồn nước dùng để vệ sinh âm đạo cần đảm bảo sạch.
- Mặc đồ lót cũng như quần áo thông thoáng bằng chất liệu thoáng mát dệt từ sợi cotton, giúp dễ dàng thấm hút. Không nên tự ý thụt rửa, để phòng mắc các bệnh viêm nhiễm.
- Sử dụng bao cao su để phòng ngừa bệnh lây truyền qua đường sinh dục.

Có đủ phương tiện để làm vệ sinh tốt

- Đủ nước sạch để làm vệ sinh hàng ngày, có nhà tắm kín đáo, thuận tiện trong việc sử dụng.
- Vệ sinh cá nhân hàng ngày, tắm rửa thường xuyên với nước sạch.
- Trong kỳ kinh nguyệt cần vệ sinh cẩn thận, thay băng vệ sinh 2 -3 lần/ngày. Dùng nước sạch để vệ sinh phụ nữ.
- Quần áo lót giặt bằng xà phòng và phơi ngoài nắng.

NGỘ ĐỘC THỰC PHẨM

1. MỨC ĐỘ NGUY HIỂM

Ngộ độc cấp tính: thường gây tiêu chảy, phân có thể có đờm, máu; đau bụng, buồn nôn, nôn mửa; có thể có sốt. Một số trường hợp có thể gây đau đầu nhiều, co giật có thể dẫn đến hôn mê hoặc tử vong.

Ngộ độc mãn tính: không có dấu hiệu rõ ràng, sau khi ăn phải thức ăn bị ô nhiễm, chất độc có trong thức ăn sẽ tích tụ trong cơ thể lâu dần phát ra những bệnh nguy hiểm.

2. NGUYÊN NHÂN

Thức ăn, nước uống có thể bị nhiễm do quá trình chế biến, bảo quản thức ăn hay việc ăn uống không đảm bảo vệ sinh. Ngoài ra, còn có thể bị ngộ độc bởi các loại hoá chất như acide, thuốc trừ sâu, v.v... đối với trường hợp ngộ độc này cần đưa ngay đến cơ sở y tế để cấp cứu.

Thực phẩm sử dụng không đảm bảo chất lượng

Nước, thức uống, rau quả bị nhiễm thuốc trừ sâu, phân tươi, thực phẩm ô thiu, bị nấm mốc, nhiễm kim loại. Ngoài ra, một số loại thực phẩm có chứa độc tố như: cá nóc, cóc, nấm độc, sắn, khoai tây mọc mầm.

Phạm vi tài liệu này chỉ đề cập đến trường hợp ngộ độc do sử dụng thực phẩm không đảm bảo vệ sinh.

Chế biến thực phẩm không đảm bảo vệ sinh

Không rửa tay trước khi chế biến thức ăn. Sử dụng dao thớt bẩn và nguồn nước bẩn.

Thức ăn sống không đảm bảo vệ sinh. Nấu không chín, thức ăn thừa không được bảo quản tốt.

Quá trình bảo quản không đảm bảo vệ sinh

Thực phẩm không bảo quản tốt để cho ruồi nhặng, bọ bặm bay vào hoặc để quá lâu sinh ra những chất độc hại.

3. PHÒNG TRÁNH

Để phòng tránh ngộ độc thực phẩm mọi người cần thực hiện những lời khuyên:

Chọn thực phẩm và đồ uống

- Chọn thực phẩm còn tươi không bị dập nát, không có mùi lạ, màu lạ.
- Không mua thực phẩm bày bán gần nơi cống rãnh, bùn lầy, nước đọng, để lẫn lộn thực phẩm sống và chín, màu sắc thực phẩm không tự nhiên.
- Nếu là thực phẩm đóng gói, đóng hộp sẵn: không mua khi không có nhãn hàng hoá, không ghi hạn dùng, nơi sản xuất, bao bì không còn nguyên vẹn.
- Chỉ nên dùng các loại nước giải khát đóng hộp có nhãn mác, có đăng ký sử

dụng, không quá hạn.

Quá trình chế biến

- Sử dụng nguồn nước hợp vệ sinh trong chế biến thức ăn.
- Thực hiện nấu chín.
- Không để lẫn lộn và dùng chung dụng cụ chế biến cho thức ăn sống và chín.
- Rửa tay bằng nước sạch và xà phòng trước khi cầm vào thực phẩm.

Bảo quản thức ăn

- Thức ăn cần được cất ở nơi khô ráo, sạch sẽ hợp vệ sinh và đậy cẩn thận tránh ruồi nhặng, chó, mèo. Không nên để thức ăn quá lâu.

Quá trình sử dụng

- Rửa tay bằng xà phòng và nước sạch trước khi ăn uống.
- Ăn ngay khi thức ăn vừa nấu chín.
- Đun kỹ thức ăn còn dư ngay sau bữa ăn và đun lại trước khi dùng.
- Không ăn các thức ăn nghi ngờ ôi thiu, mốc, hỏng.
- Người bán hàng không nên vừa nhận tiền vừa làm thức ăn cho khách.

Phụ lục 3: Bộ tranh tô màu các tiết học

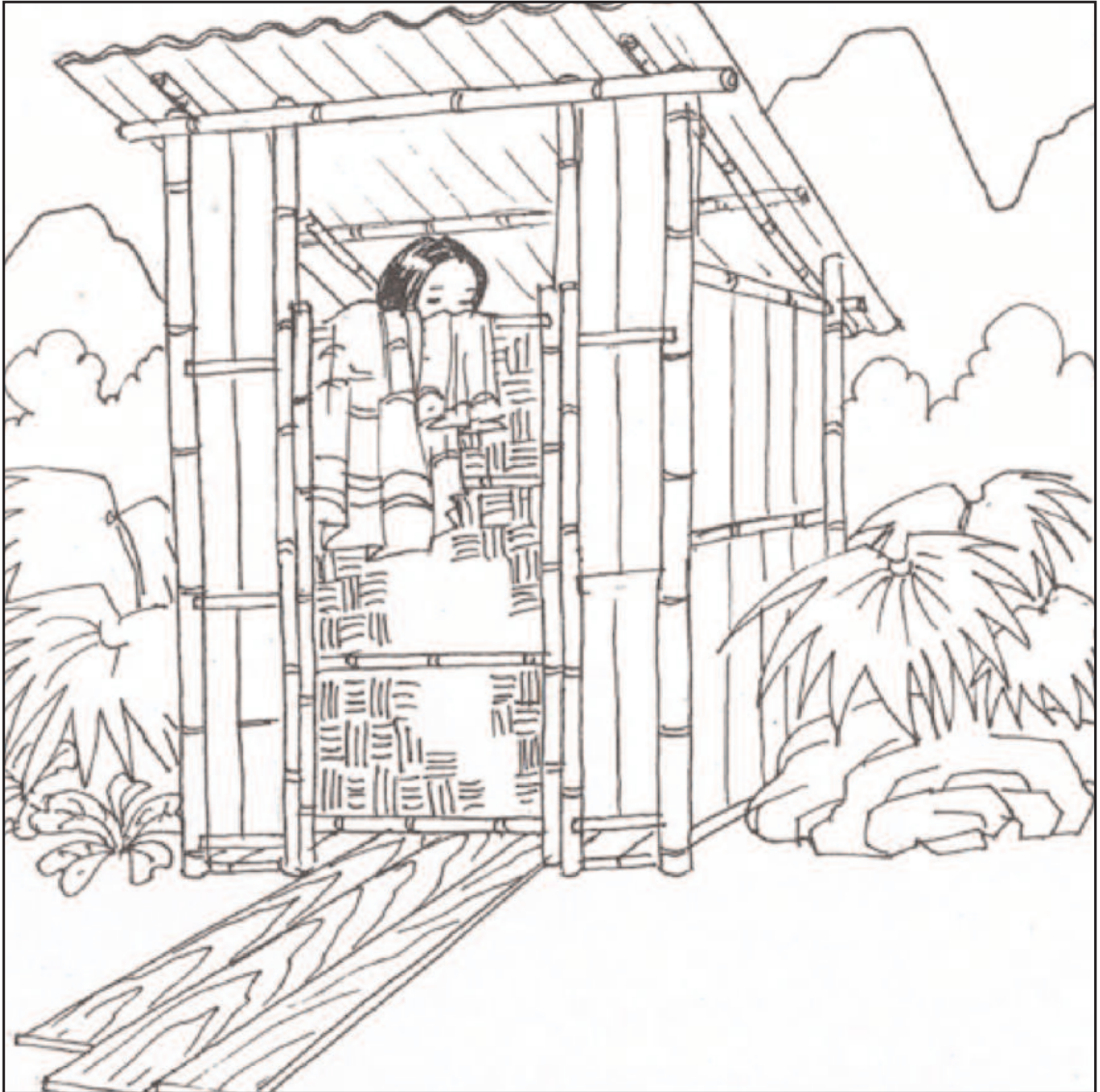
Bộ tranh tô màu - Tiết học 1

Bộ tranh tô màu – Tiết học 1

Bộ tranh tô màu – Tiết học 1

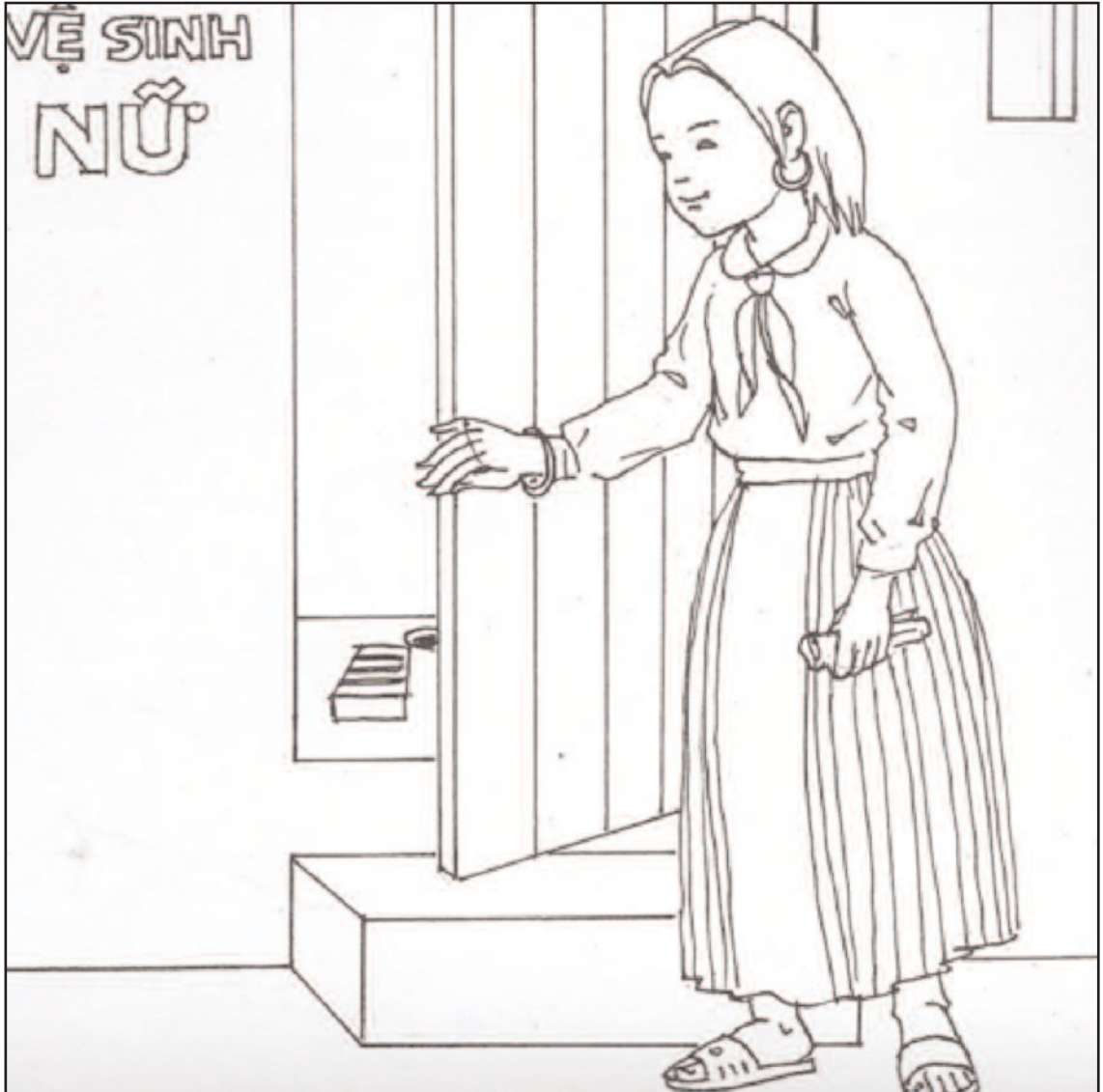

Bộ tranh tô màu – Tiết học 1

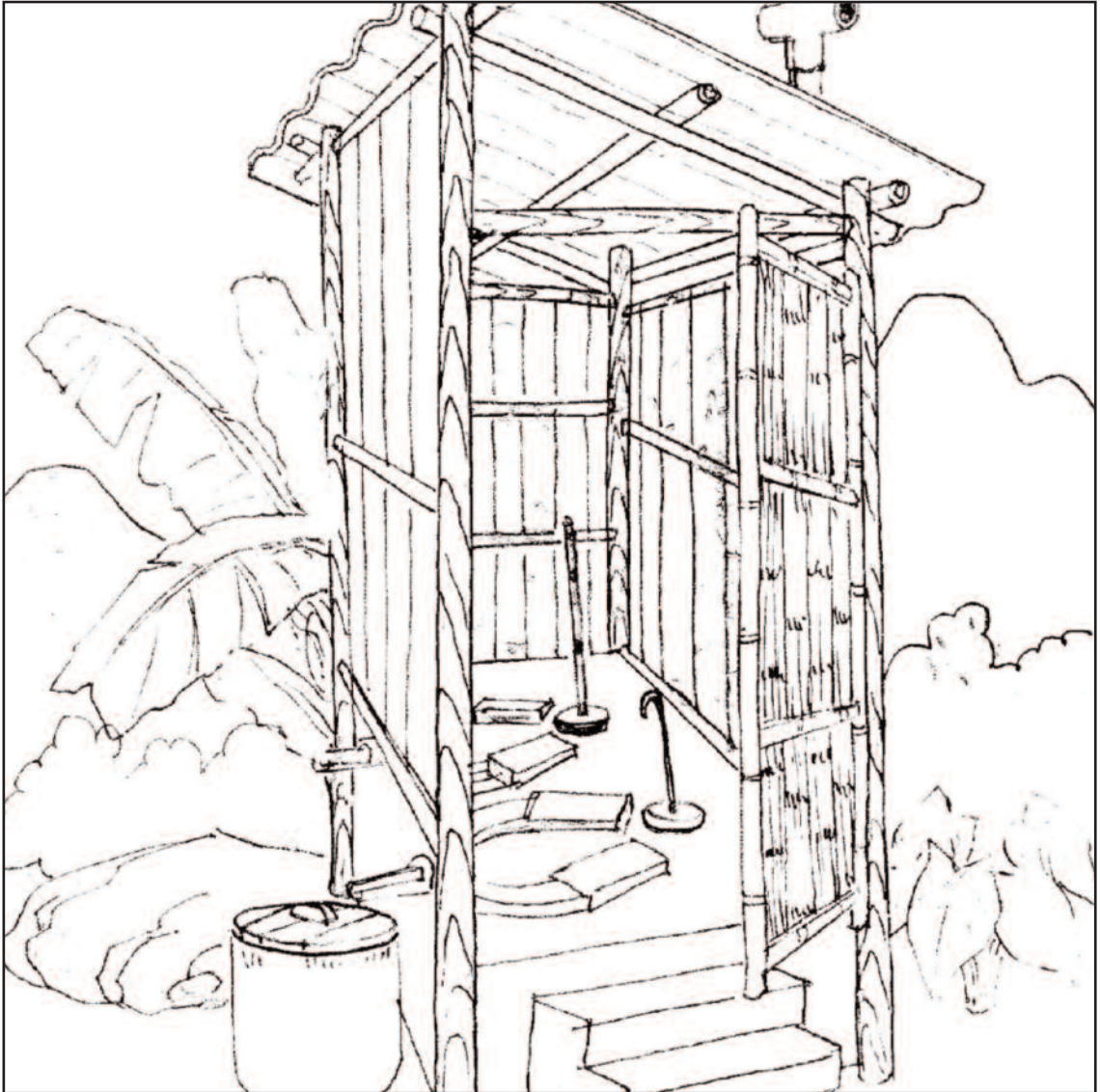
Bộ tranh tô màu – Tiết học 1

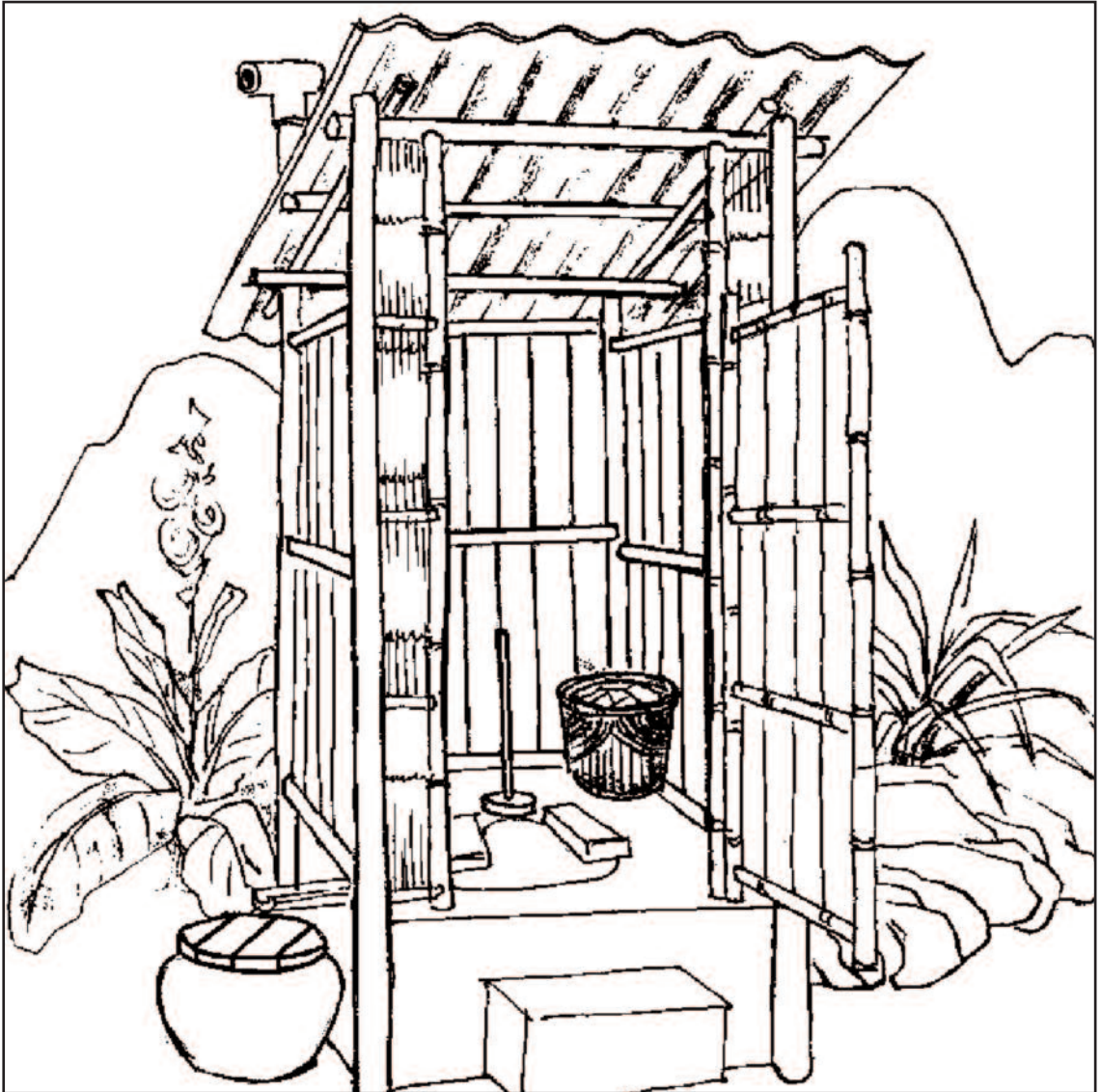
Bộ tranh tô màu – Tiết học 8

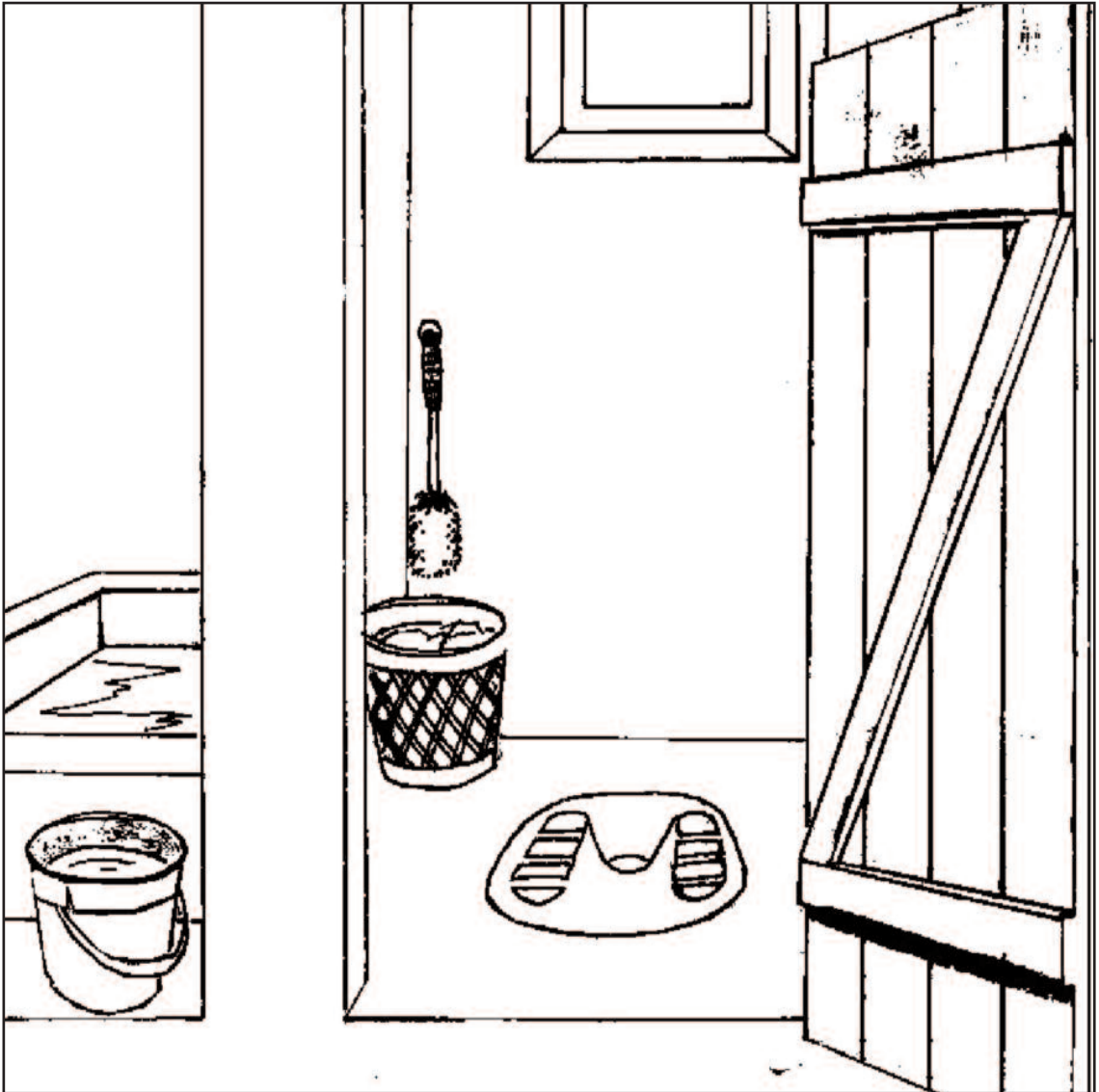
Bộ tranh tô màu – Tiết học 8

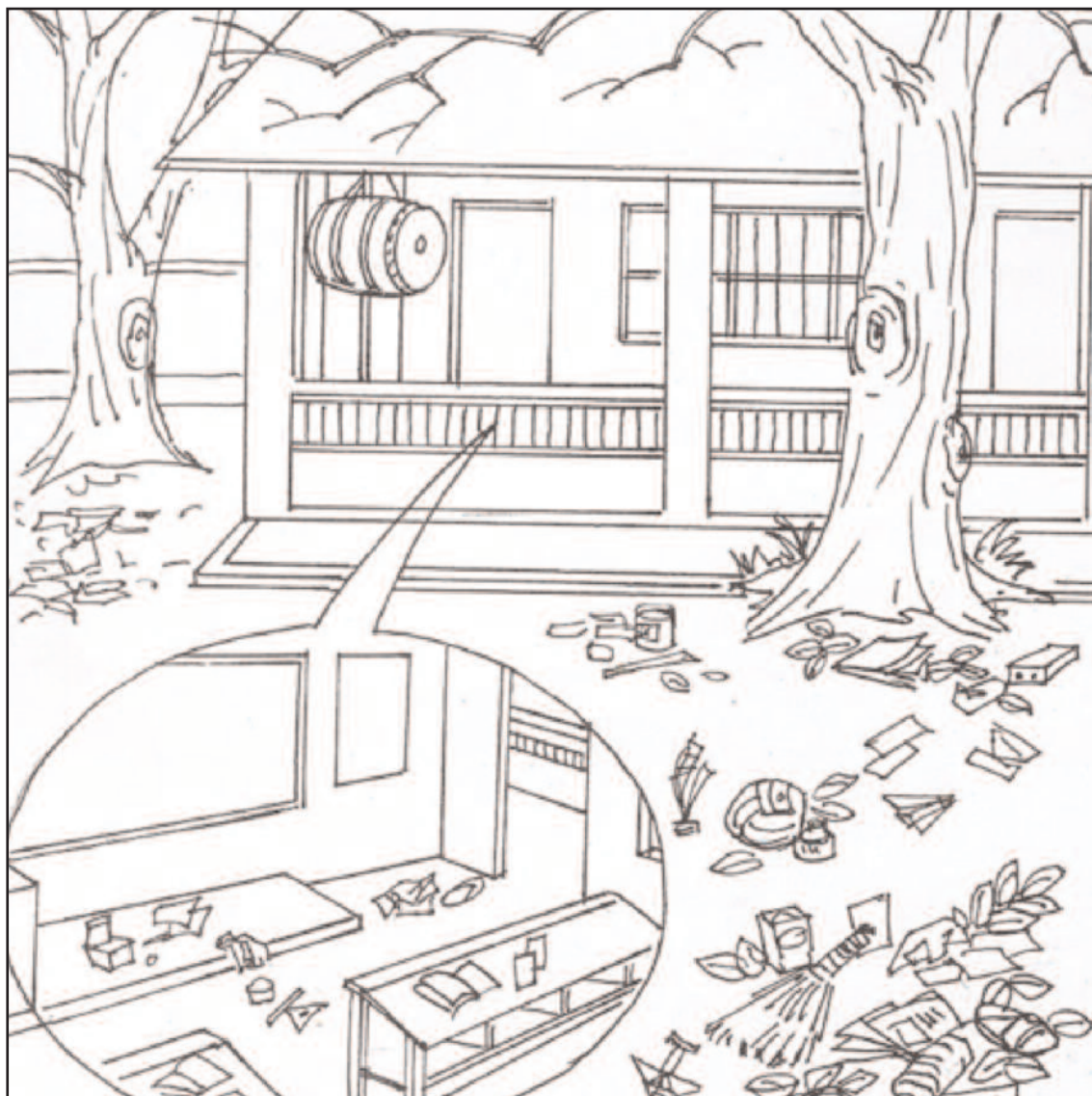
Bộ tranh tô màu – Tiết học 8

Bộ tranh tô màu – Tiết học 8

Bộ tranh tô màu – Tiết học 9

PHỤ LỤC 4: tranh con rắn và cái thang

Tài liệu này được thực hiện với sự tài trợ của Liên Minh Châu Âu. Nội dung của tài liệu do các tác giả chịu trách nhiệm và không liên quan tới Liên Minh Châu Âu trong bất kỳ trường hợp nào.

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN

TRUYỀN THÔNG THAY ĐỔI HÀNH VI VỆ SINH CÁ NHÂN VÀ MÔI TRƯỜNG CÓ SỰ THAM GIA CỦA TRẺ EM (CHAST)

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN - TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN